ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Malý Prync

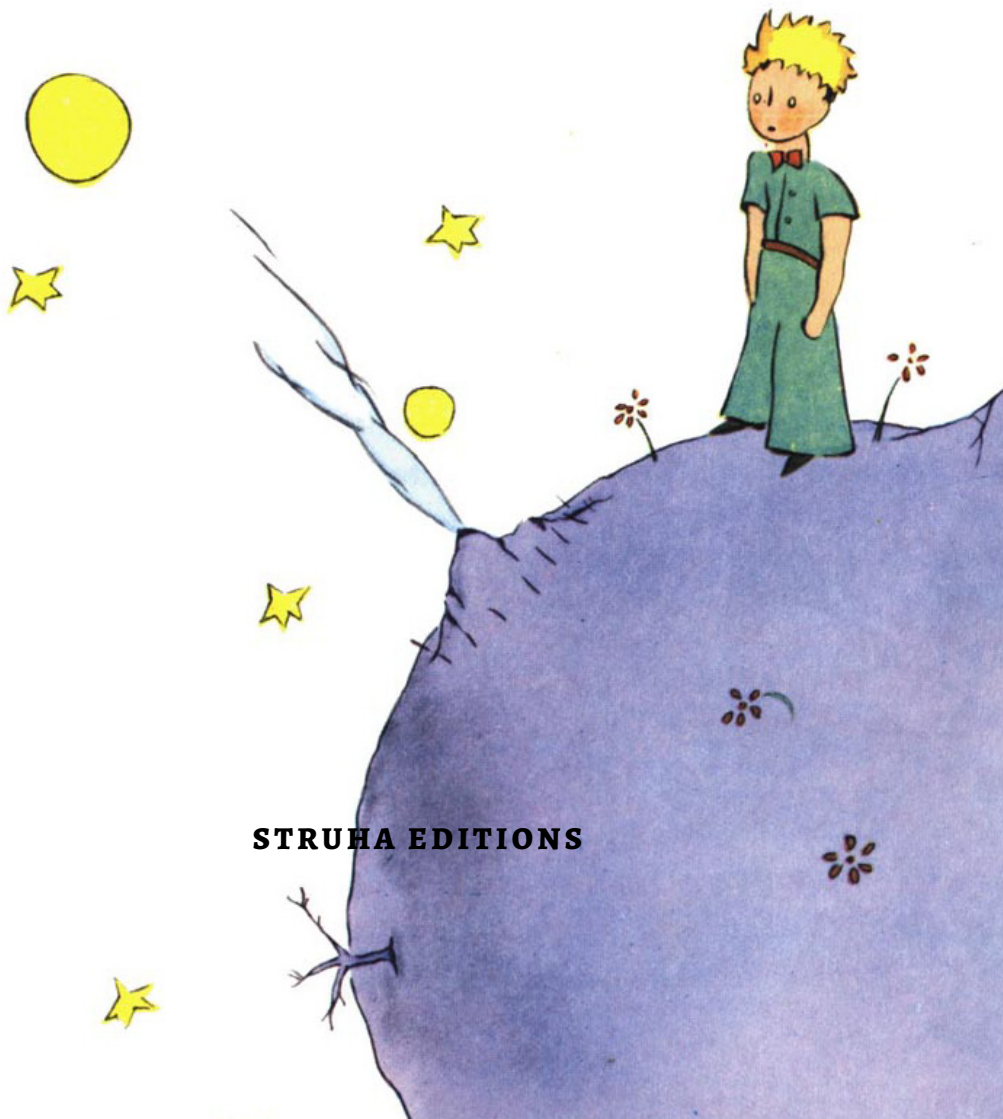

STRUHA EDITIONS

Malý Prync

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Malý Prync

Z ILUSTRACIJAMI AUTORA

Z francuśkoji movy perekłav
Jan Maksimjuk

STRUHA EDITIONS
2021

Tytuł oryginału: *Le Petit Prince*
Ilustraciji: Antoine de Saint-Exupéry
© for the Podlachian translation: Jan Maksymiuk (Jan Maksimjuk)
Skład: Gracjana Pòtrëkùs

ISBN 978-83-902162-6-3

LEÓNOVI WÉRTHOVI

Diêti, výbačte mniê, što ja prysvetív siêtu knížku dorósłomu. U mené vážne opravdánie: siêty dorósły je mojím najliêpšym pryjátelom. Drúhie opravdánie: siêty dorósły rozumiêje vsio na sviêti, náveť ditiáčy knížki. I trétie opravdánie: siêty dorósły žyvé vo Fránciji, de vôn terpít hółod i chółod. Jomú vélmi potrêbna potiêcha. Kolí vsió-taki siête mené ne oprávduje, ja ochvôtno prysvečú knížku ditiáti, kotórym kolíś byv siêty dorósły. Usiê dorósły speršá bylí ditíma, tôlko máło chto z jich pro siête pómnit. Tomú ja miniáju dedykáciju:

LEÓNOVI WÉRTHOVI, KOLÍ VÔN BYV MAŁÝ

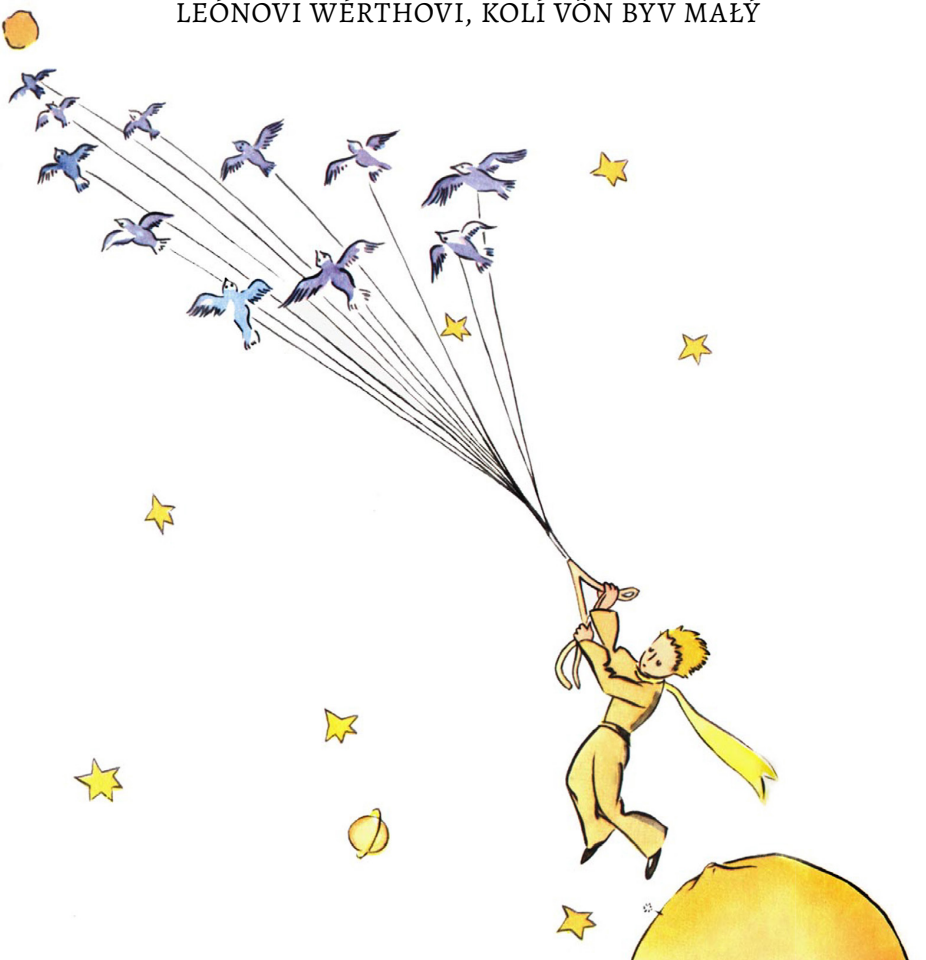

I

Jak mniê byłó šêsť liêt, u knížci „Pravdívy históryji”, kotóra rozkázuvała pro peršobýtnu púšču, ja pobáčyv odnóho rázu divovídny obrázok. Na obrázkovi velíziarny už bóa kóvkav drapiêžnoho zviêra. Ó-jak tóje vyhladáło:

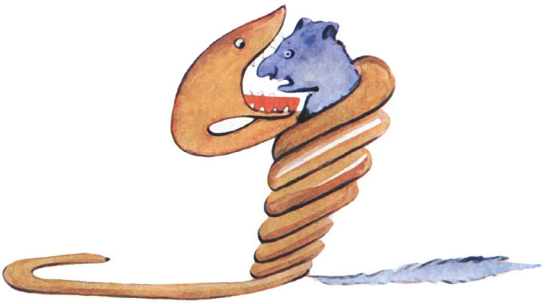

U knížci napisáli: „Bóa kóvkaje svojú žértvu ciêłoju, ne požovávšy. Pósli siêtoho vôn ne móže povorušýtisie i spít puv róku, poká ne pereváryt jiêdła”.

Ja tohdý mnôho dúmav pro póvne pryhóduv žýcie džúngli i mniê vdałósie pry pómoščy krédki stvorýti svôj péršy rysúnok. Rysúnok número 1. Ó-što ja narysováv:

Ja pokazáv svôj tvôr dorósłym i spytávsie, čy jim ne strášno.

– Čom kapelúš miêv by býti strášny? – odkazáli voný.

Ále na mojôm rysúnkovi byv ne kapéluš. To byv bóa, kotóry kovknúv słóna. Tohdý ja narysováv bóa z odkrýtym nutróm, kob dorósły mohlí zrozumiêti. Jim že vse tréba vsio tłumáčyti. Môj rysúnok numer 2 vyhladáv tak:

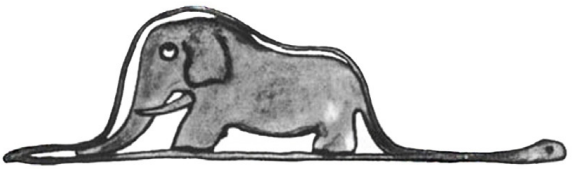

Dorósły porádili mniê ne rysováti užôv, ni odkrýtych, ni zakrýtych, a bôlš interesovátisie geográfijoju, históryjoju, arytmétykoju i hramátykoju. Takím sposóbom u šêsť liêt ja odmóvivsie od karjéry znakomítoho mastaká. Poterpiêvšy nevdáču z rysúnkami número 1 i número 2, ja strátiv ochvótu do rysovánia. Dorósły nikóli ničóho ne rozumiêjut sámi, a diêtiam vélmi tiážko roztłumáčuvati jim usió raz-za-razom.

Znáčyt, mniê dovełósie výbirati ínšu profésiju, i ja výučyvsie na lótčyka. Ja obletiêv čuť ne ciêły sviêť, i geográfija, pravdu skazávšy, vélmi mniê prydałásie. Ja môh odrôzniti, z péršoho póhladu, Kitáj od Arizóny. To vélmi korýstne, kolí zhúbiš doróhu vnočê.

Búdučy lótčykom, ja vstryčav mnôho ráznych povážnych ludí. Dóvho žyv seréd dorósłych. Báčyv jich zbliźká. Ále ne stav dúmati pro jich lépi.

Kolí ja vstryčáv dorósłoho, kotóry mniê zdavávsie tróchi rozumniêjšym za ínšych, ja jomú pokázuvav svôj rysúnok número 1, jakí ja zachováv i vse miêv pry sobiê. Ja chotiêv znáti, čy čołoviêk naprávdu štoś rozumiêje. Ále vsiê mniê odkázuvali: „To kapelúš". I tomú ja ne hovorýv z jími ni pro užôv bóa, ni pro peršobýtnu púšču, ni pro zôrki. Ja dopasóvuvavsie do jich úrovnia. Ja hovorýv z jími pro ihrú v brýdža i gólfa, pro polítyku i kraváty. I dorósły bylí zadovólany, što poznakómilisie z takím tołkóvym čołoviêkom.

II

O-ták ja žyv sam odín, i ne byló mniê z kim pohovorýti od dušê. Álе šêsť liêt tomú ja byv výmušany siêsti svojím samolótom na Saháru. Štoś popsováłosie v motóry. Zo mnóju ne byló ni mechánika, ni pasažýruv, i ja postanovív, što popróbuju sam połáditi mašýnu, choť siête byló nełóhkie. To dla mené byłá správa žytiá ábo smérti. Vodý v mené chvatíło b tôłko na vôsim dion.

Péršoho véčera ja zasnúv na piskóvi v pustýni, de na týsiaču mil kruhóm ne było nijákoho žytłá. Ja byv bôłš samótny, čym čołoviêk z rozbítoho korablá na trátvi poserédini okijánu. Jakoje ž było mojé zdivovánie, kolí zránia mené zbudív tónki hołosók. Vôn skazáv:

– Prošú tebé... narysúj mniê baráńčyka!

– Što?

– Narysúj mniê baráńčyka...

Ja zorvávsie na nóhi, jákby v mené vdýryv hrôm. Protér óčy. Dóbre rozhlánuvsie. I zobáčyv nezvyčájnoho małóho čołoviêčka, kotóry vvážno divívsie na mené. Ó-vam najliêpšy jóho portrét, jakí mniê pótum udałósie narysováti.

Na mojôm rysúnkovi vôn, zrozumiêło, daléko ne takí choróšy, jak na sámum diêli. To ne mojá viná. Jak mniê było šêsť liêt, dorósły mené zneochvótili do rysovánia, i ja ne navčývsie rysováti ničóho, krómi užôv bóa, zakrýtych i odkrýtych.

Ja divívsie na siêtu zjávu, výračyvšy óčy. Ne zabyvájte, što kruhóm mené na týsiaču mil ne było nijákoho žytłá. Tym čásom čołoviêčok ne vyhladáv na takóho, chto zabłudív ábo vmiráv od smáhi, hółodu čy stráchu. Z jóho výhladu ne móžna było skazáti, što to było ditiá, kotóre zhubíłosie poserédini pustýni, týsiaču mil od ludśkích sidlíbuv. Naréšti do mené vernúvsie dar movy, i ja skazáv:

– Álе... što ty óde róbiš?

A vôn znov povtorýv, tícho i pomáłu, jákby prosív vélmi povážnoji réčy:

– Prošú tebé... narysúj mniê baráńčyka...

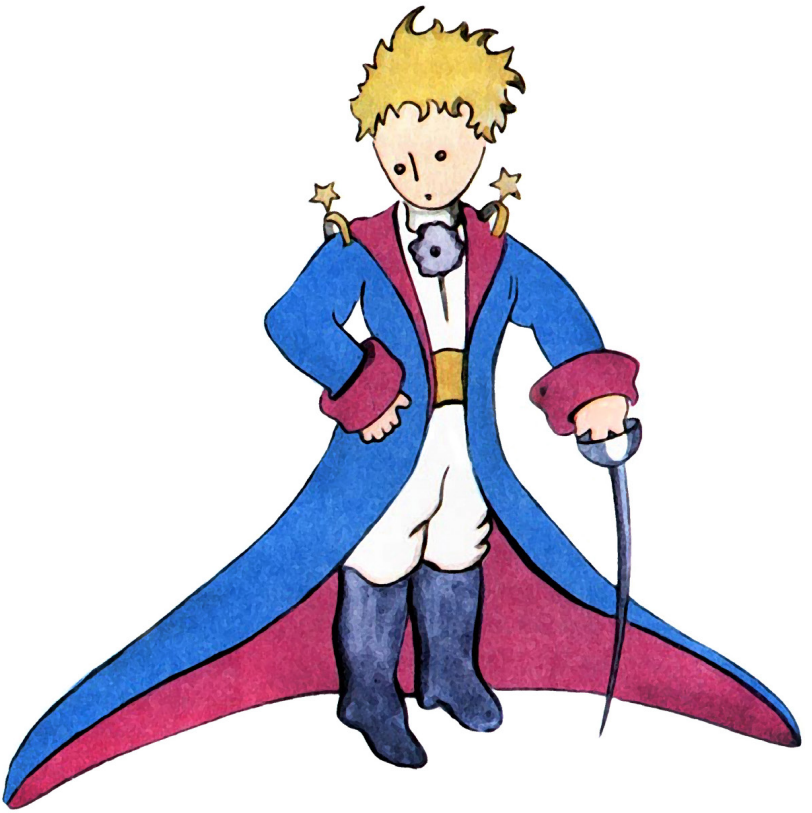

Kolí sytuácija natôlko tajemníča, ne móžna odmovláti. Choť siête i vyhladálo nedorêčno v pustýni, de mniê hrozíła smerť týsiaču mil od ludí, ja výniav z kišéni kártku papéru i viêčne piró. Ále tut ja vspómniv, što včývsie péred usiêm geográfiji, históryji, rachúnkuv i právopisu, tomú skazáv małómu (tróchi rozzłóvany), što ne vmiêju rysováti. Vôn odkazáv:

– To ničóho. Narysúj mniê baráńčyka.

Pokôlko ja nikóli v žýci ne rysováv baráńčykuv, ja povtorýv dla johó odín z rysúnkuv, kotóry tôlko i vmiêju rysováti – bóa z odkrýtym nutróm. I vélmi zdivovávsie, koli małý skazav:

– Niê! Niê! Ja ne chočú słóna v nutrê bóa. Bóa zanádto nebezpéčny, a słon zanádto velíki. U mené dóma vsio malútkie. Mniê potrêbny baráničyk. Narysúj mniê baráničyka.

Nu to ja narysováv.

Vôn uvážno podivívsie i skazáv:

– Niê! Siêty baráničyk zanádto útły. Daváj ínšoho.

Ja narysováv:

Môj pryjátel mjáhko vsmichnúvsie, z pobłažániom:

– Sam báčyš... to ne baráničyk, to velízny barán. U johó róhi...

Ja zrobív nóvy rysúnok:

Ále vôn odmóvivsie i od siêtoho rysúnka:

– Siêty zanádto starý. Ja chočú baráničyka, kotóry búde dóvho žýti.

Tut ja vže strátiv terplívosť – mniê ž tréba było jak najchutčêj rozobráti motóra – i nabázgrav siêty rysúnok:

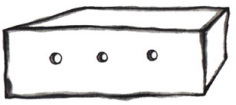

I dokínuv:

– Ná tobiê skrýnku. U jôj sidít tvôj baráńčyk.

Ja môcno zdivovávsie, kolí zobáčyv, jak tváryk mohó małóho krýtyka pojasniêv:

– O-takóho akurát ja chotiêv! Jak ty dúmaješ, jomú tréba mnôho travý?

– Čom pytáješ?

– Bo v mené dóma vsiohó máło…

– Jomú napévno chvátit. Ja dajú tobiê preč małóho baráńčyka.

Vôn nachylív hołovú nad rysúnkom:

– Ne takóho vže małóho… Podivísie, vôn zasnúv…

Takím sposóbom ja poznakómivsie z Małým Prýncom.

III

Minúło mnôho čásu, poká ja zrozumiêv, skôl vôn zjavívsie. Małý Prync, choť sam stáviv mnôho pytániuv, udaváv, što ne čúje mojích. Tôlko z jóho vypadkóvych słôv, výkazanych mimochódom, mniê vsio odkrýłosie. I tak, kolí vôn péršy raz zobáčyv môj samolót (samolóta ja ne narysúju, vôn dla mené zanádto skomplikóvany), vôn zapytáv:

– Što to za rêč?

– To ne rêč. Siête litáje. To samolót. To môj samolót.

I ja z hónorom skazáv jomú, što vmiêju litáti. Tohdý mały výkryknuv:

– Jak?! Ty vpav z néba?

– Tak, – skrómno odkazáv ja.

– Och! Jak zabávno…

I Małý Prync vesióło rozsmijávsie, až mené vziałá złôsť. Ja chočú, kob do mojích neščástiuv pudychódili povážno. Pótum vôn dodáv:

– Znáčyt, ty tóže prybýv z néba! A z jakóji planéty?

Tajemníciu jóho prysútnosti na pustýni rozsviêtliv dla mené słabý pomiêńčyk, i ja zapytávsie navproščkí:

– Znáčyt, ty prybýv siudý z ínšoji planéty?

Ále vôn ne odkazáv. Vôn ticho pochitáv hołovóju, dívlačysie na môj samolót:

– Právda, na siêtum ty ne môh pryletiêti zdaléka…

I vôn nadóvho zahłýbivsie v jakíjeś rózdumy. Pótum výniav z kišéni baráńčyka i stav uvážno rozhladáti svôj skarb.

Móžete sobiê vjavíti, jak mené zaintrygováło siête puvpryznánie pro „ínšy planéty". I ja popróbuvav doznátisie čohóś bôlš:

– Skôl ty pryletiêv, môj mały? De tvôj dôm? Kudý ty chóčeš zabráti baráńčyka?

Vôn pomovčáv, zadúmavšysie, pótum skazáv:

– Dóbre, što ty dav mniê skrýnku: baráńčyk búde v jôj spáti vnočê.

– Naturálno. A kolí búdeš rozúmnikom, ja dam tobiê šče veróvku, kob dnióm johó pryvézuvati. I pálika.

Proponóva obúryła Małóho Prýnca:

– Pryvézuvati? Naštó?!

– Kolí ne pryvéžeš, vôn móže pujtí nevíď-kudý i zhúbitsie…

Môj pryjátel znov vesióło rozsmijávsie:

– A kudý ž vôn móže pujtí?

– Kudy-léń. Prósto, kudý óčy povedút…

Tohdý Mały Prync skazáv povážno:

– To ničóho, u mené tam málo miêstia.

I dokínuv, jak mniê zdałósie, z lohkútkoju žurbóju:

– Kolí ití prósto, daléko ne zájdeš…

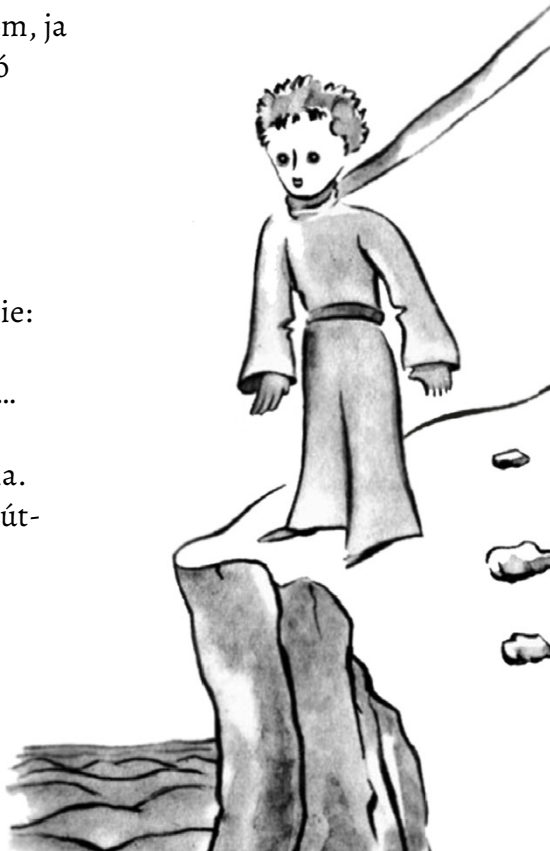

IV

Takím sposóbom ja doznávsie drúhoji vélmi vážnoji réčy: jóho rôdna planéta byłá ne bôlša, čym zvyčájny dôm.

Siête mené zanádto ne zdivováło. Ja viêdav, što krómi takích velíznych planétuv jak Zemlá, Jupíter, Mars, Vénus, kotórym nadalí imená, je šče sótni ínšych, kotóry takíje małýje, što tiážko jich zavvážyti náveť čérez teleskóp. Kolí astronóm odkryváje takúju planétku, vôn dajé jôj ne ímje, a número. Naprýkład, asteróid 3251.

U mené je povážny pudstávy dúmati, što Małý Prync pryletiêv z planétki, kotóra nazyvájetsie asteróid B-612. Siêty asteróid zobáčyv čérez teleskóp tôlko raz u 1909 róci odín turéćki astronóm.

Astronóm zajavív pro svojé znakomíte odkrytié na mižynaródnum astronomíčnum kongrési. Ále nichtó jomú ne poviêryv, tomú što vôn miêv na sobiê divne ubránie. Dorósły lúde vže takíje je!

Na ščástie dla asteróida B-612 turéćki dyktátor výdav rózkaz svojómu naródovi, pud stráchom smérti, odiahátisie po-européjśki. Astronóm zajavív pro svojú znachôdku povtôrno v 1920 róci. Siêtym rázom vôn byv odiáhnuty pódług ostátnioji módy, i ciêły sviêt jomú poviêryv.

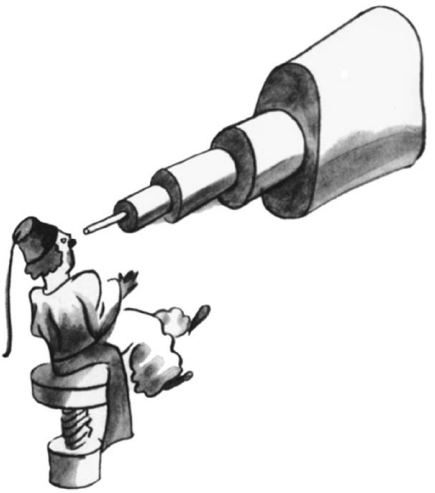

Ja vam rozkazáv tak podrôbno pro asteróid B-612 i naveť podáv jóho númer tôlko z uváhi na dorósłych. Dorósły lúblat líčby. Kolí rozkázuješ jim, što v tebé je nóvy pryjátel, voný nikóli ne spytájut pro najvažniêjšy réčy. Voný nikóli ne skážut: „Jakí v johó hółos? U što vôn lúbit ihráti? Čy vôn łapáje motyłók?" Voný pytájutsie: „Kôlko jomú liêt? Kôlko v johó bratôv? Kôlko vôn vážyt? Kôlko zarobláje jóho báťko?" I pósli siêtoho dúmajut, što vže znájut čołoviêka. Kolí skážeš dorósłym: „Ja báčyv hóży dôm z ružóvoji cégły, z geránijumami v óknach i hołubámi na dachóvi…", – voný niják ne zmóhut ujavíti sobiê siêty dôm. Jim tréba skazáti: „Ja báčyv dôm za sto týsiač fránkuv". Tohdý voný výkryknut: „Jakája krasotá!"

Tóje sáme, kolí jim skážete: „Dókazom istniênia Małóho Prýnca je tóje, što vôn byv hožútki, smijávsie i chotiêv miêti baránčyka. A kolí chto chóče miêti baránčyka, to vôn musóvo istniêje". Kolí skazáti tak, to voný tôlko stísnut plečýma i podívlatsie na vas jak na ditiá. Ále kolí jim skážete: „Vôn pryletiêv z planéty, kotóra nazyvájetsie B-612", – siête jich perekonáje i voný ne búdut vam dokučáti rózpytami. Takíje vže voný je. Ne móžna od jich zamnôho chotiêti. Diêti povínny býti vélmi pobłážlivy dla dorósłych.

Ále my, týje, kotóry rozumiêjut žýcie, my smijémsie z numerôv i líčbuv! Ja ochvôtno začáv by siêtu históryju tak, jak začynájut kázku:

„Davnó-davnó tomú byv Małý Prync. Vôn žyv na planéti, kotóra byłá čuť bôlša za johó samóho, i vélmi chotiêv miêti pryjátela…" Dla tych, kotóry rozumiêjut žýcie, siête byłó b bôlš pravdíve.

Bo ja ne chotiêv by, kob mojú knížku čytáli tôlko dla zabávy. Z velíkim bólom zapísuju siêty vspomíny. Minúło vže šêsť liêt, jak môj pryjátel rázom z baráńčykom pokínuv mené. I ja próbuju rozkazáti pro johó, kob johó ne zabýti. To vélmi smútno, kolí zabyvájut pryjáteluv. Ne v kážnoho na sviêti je pryjátel. A ja ne chočú státi takím jak dorósły, kotórych ne cikávit ništó krómi líčbuv. Šče j tomú ja kupív sobiê púšečku z fárbkami i krédki. Trúdno v mojôm viêkovi znov uziátisie za rysovánie, kolí ja nikóli ne popróbuvav narysováti ničóho ínšoho kromi zakrýtoho i odkrýtoho užá bóa, i to v šêsť liêt! Zrozumiêło, ja próbuju peredáti jóho podóbu jak najlépi. Ále ja ne vpévniany, što mniê vdajétsie. Odín portrét vychódit, a drúhi ne podôbny. I z róstom ja tóže pomylájusie. Na odnôm rysúnkovi Małý Prync zanádto vysóki, a na drúhum zanádto nízki. I ja kiépśko pómniu, jakóho kolóru byłá jóho odéža. Tomú ja próbuju rysováti raz tak, raz siak, z hórom popołám. Nakunéć ja mohú pomylátisie i v jakíchś vážnych drubníciach. Ále siête mniê vybačájte. Môj pryjátel nikóli ničóho ne tłumáčyv. Dúmav, músit, što ja takí, jak vôn. Ále ja, nažál, ne vmiêju zobáčyti baráńčyka čérez stiênki skrýnočki. Možlívo, ja tróchi podôbny do dorósłych. Napévno, starêju.

V

Kážnoho dnia ja doznavávsie čohóś nóvoho pro jóho planétu, pro tóje, jak vôn jijiê pokínuv, jak podorôžničav. Siête odbyválosie vélmi pomáłu, jak kolí vypadáło. I tak, na tréti deń, ja doznávsie pro drámat baobábuv.

Siête tóže stáłôsie čerez baráńčyka. Małý Prync, jákby johó opanováli tiážki sumniêvy, zapytáv mene:

– To právda, što baráńčyki jidiát korčê?

– Tak. To právda.

– O, ja vélmi rády.

Ja ne zrozumiêv, čom tak vážno, što baráńčyki jidiát korčê. Ále Małý Prync dodáv:

– Znáčyt, voný tóže jidiát i baobáby?

Ja potłumáčyv Małómu Prýncovi, što baobáby – ne korčê, a derevá, vysočézny jak kostióły, i náveť kolí b vôn pryvjôv stádo słonôv, voný b ne dalí rady zjiêsti i odnóho baobába.

Počúvšy pro stádo słonôv, Małý Prync zasmijávsie:

– Jich dovełósia b postáviti odín na odnóho...

A pótum skazáv z rozsúdkom:

– Ále baobáby, poká státi derevámi, začynájut rostí z małých korčôv.

– Tak vonó i je! Ále naštó tvojómu baráńčykovi jiêsti małýje baobáby?

– A jak ináčej! – odkazáv vôn, jákby siête było preč očyvídne. Mniê dovełósie dóbre połomáti hołovú, kob samómu dodúmatisie, u čôm tut diêło.

Na planéti Małóho Prýnca, jak i na vsiêch ínšych planétach, rostút dóbry roślíny i złóje ziêle. Znáčyt, je tam dóbry zerniáta dóbrych roslínuv i złýje zerniáta złóho ziêla. Ále zerniáta nevidôčny. Voný spjat skrýtno v zemliê do času, poka jakómuś zerniáti ne prýjde ochvóta pročnútisie. Tohdý vonó puskáje rôstku, kotóra tiáhnetsie do sóncia, spočátku míła i bezkrývdna. Kolí to rôstka réďki abo rúży, necháj sobiê rosté jak chóče. Koli to złája roslína, tréba jijiê výrvati, jak tôlko jijiê rozpuznáješ. Ot že na planéti Małóho Prýnca je strášny zerniáta. Zerniáta baobába. Ciêły grunt planéty zarážany jími. Kolí baobába ne rozpuznájete zavčásu, potúm od johó vže ne pozbávitesie. Vôn opanúje ciêłu planétu. Vôn proníže jijiê svojími koreniámi. I kolí planéta vélmi małája, a baobábuv vélmi mnôho, voný rozorvút jijiê na kuskí.

– To správa dyscyplíny, – skazáv mniê puzniêj Małý Prync. – Zránia, jak tôlko pomýješsie, tréba zrobíti dokładnu toalétu planéty. Tréba kážnoho dniá vyryváti baobáby, jak tôlko jich užé móžna odrôzniti od korčôv rúży, do kotórych voný môcno podôbny, koli šče małýje. To vélmi núdna robóta, ále vélmi lóhka.

Odnóho dnia vôn porádiv mniê postarátisie i narýsováti takúju hóžu kartínku, kob i diêti v nas dóbre jijiê zrozumiêli.

– Jak voný koli-nébuď výberutsie v podorôže, – skazáv vôn, – siête jim prydástsie. Inšu robótu časom móžna odložýti na puzniêj, i ne búde nijákoji škódy. Ále kolí ne vyryváti baobábuv, búde bidá. Ja znáju odnú planétu, na kotóruj žyv linohúz. Vôn ne výrvav zavčásu try kórčyki…

Idúčy za pudkázkami Małóho Prýnca, ja narysováv siêtu planétu. Ja ne lublú nikóho poučáti. Ále tak máło ludi viêdaje, jak nebezpéčny móhut byti baobáby, a rýzyka popásti na asteróid tak velíka, što

ja na siêty raz odstuplúsie od svojéji zdéržanosti. „Diêti! – kažú ja. – Uvažájte na baobáby!" Ja chočú osterehčý mojích pryjáteluv péred nebezpékoju, kotóra zdavná jim hrozít, a pro kotóru voný, jak i ja, raniêj ne viêdali. Tomú ja vložýv tôlko robóty v siêty rysúnok. Ále byló várto. Móžete zapytátisie: Čom u siêtuj knižci nemá bôlš takích mohútnych rysúnkuv, jak siêty z baobábami? Odkáz vélmi prósty: Ja starávsie, ále v mené ničoho ne výjšło. A kolí ja rysováv baobáby, mnóju kirováło počutié, što siête vélmi vážne i neodlôžne.

VI

Ach, Małý Prync! Pomálu ja zrozumiêv, jakóje smútne było tvojé žýcie. Dóvhi čas u tebé byłá tôlko odná rozrývka – ty lubovávsie záchodom sóncia. Pro siêtu nóvu drubníciu tvojóho žýcia ja doviêdavsie na četvérty deń ráno, kolí ty skazáv:

– Ja vélmi lublú záchody sóncia. Chodiêmo podivítisie na záchud sóncia…

– Ále tréba požđáti…

– Požďáti čohó?
– Kob sóncie zajšłó.
Sperša ty miêv vélmi zdivóvanu mínu, a pótum rozsmijávsie i skazáv:
– Mniê ciêły čas zdajétsie, što ja v sebé dóma.
I na sámum diêli. Usiê znájut, što kolí v Améryci połúdnie, vo Fránciji sóncie vže zachódit. I kolí b za minútu perenestísie do Fránciji, móžna byłó b ohladáti záchud sóncia. Nažál, do Fránciji vélmi daléko. A na tvojôj planétci chvatíło peresúnuti krêsiołko kílka krókuv, i ty znov môh divítisie na zmerkálne nébo, kolí tôlko zachotiêv...
– Odnóho dnia ja báčyv záchud sóncia sórok try rázy!
I tróchi puzniêj ty dodáv:
– Znáješ... kolí vélmi smútno, to dóbre podivítisie na záchud sóncia...
– U toj deń, kolí ty báčyv sórok try záchody sóncia, tobiê byłó vélmi smútno?
Ále Małý Prync ne odkazáv.

VII

Na pjáty deń, znov diákujučy baránčykovi, ja doviêdavsie sekrétu Małóho Prýnca. Vôn zapytáv mené raptôvno, bez nijákoho vstúpu, jákby pryjšóv do siêtoho pytánia pósli dóvhoho movklívoho rózdumu:
– Kolí baránčyk jiêsť korčê, to vôn jiêsť i kviêtki?
– Vôn jiêsť usió što popadé.
– Náveť kviêtki z koluchámi?
– Tak. Náveť kviêtki z koluchámi.
– Tohdý naštó koluchí?
Siêtoho ja ne znav. Ja byv môcno zániaty, próbujučy poluzováti tiêsno zakrúčanu šrubu v motóry. Do mené začałó dochóditi, što aváryja samolóta je vélmi povážna, vodý ostaváłosie štoráz menš, i ja bojávsie, što vsio dla mené skônčytsie nedóbre.
– Naštó potrêbny koluchí?

Zadávšy pytánie, Małý Prync ne odstupávsie, poká ne otrymáv odkázu. Mené znervováła nepodátliva šrúba, i ja odkazáv aby-ják:

– Koluchí ni na što ne potrêbny, kviêtki vypuskájut jich z čýstoji złósti!

– Ó-jak!

Ále pomovčávšy tróchi, vôn skazáv z krývdoju v hółosi:

– Ja tobiê ne viêru! Kviêtki słabýje. Voný naívny. I voný starájutsie jak móhut dodáti sobiê chrábrosti. Voný dúmajut, što kolí v jich koluchí, to jich búdut bojátisie…

Ja ne odkazáv. U siêtu chvílu ja hovorýv sobiê: „Jak siêta šrúba ne pústit, ja jijiê zobjú mołotkóm…" Małý Prync znov perebív mojiê dúmki:

– I ty dúmaješ, što kviêtki…

– Ále ž niê! Niê! Ja ničóho ne dúmaju! Ja skazáv tobiê pérše, što pryjšłó v hołovú. Ja tepér zaniáty povážnym diêłom!

Vôn podivívsie na mené ošelêšany.

– Povážnym diêłom!

Vôn divívsie na mené, jak stojú z mołotkóm u ruciê, z palcíma čórnymi od šmáru, pochílany nad jakímś detálom, kotóry jomú zdavávsie vélmi brýdkim.

– Ty hovóryš, jak dorósły lúde!

Ja tróchi zavstydávsie. A vôn bezlítosno dodáv:

– Ty ničóho ne rozumiêješ… usió bróntaješ.

Vôn ne na žárty zazłováv. Stresonúv hołovoju, i viêtior rozsýpav jóho zołotýje vołosý:

– Ja znáju odnú planétu, de žyvé čołoviêk z čyrvónym tvárom. Vôn ni rázu ne poniúchav ni odnóji kviêtki. Ni rázu ne podivívsie ni na odnú zôrku. Nikóli nikóho ne lubív. Nikóli ničóho ne robív krómi rachúnkuv. I ciêły deń povtoráje, jak ty: „Ja povážny čołoviêk! Ja povážny čołoviêk!" I johó až rozduváje od hôrdosti. Ále to ne čołoviêk, to hryb!

– Što?

– Hryb!

Małý Prynč až pobiliêv z hniêvu.

– Milijóny liêt na kviêtkach rostút koluchí. I milijóny liêt baráńčyki vsió-taki jidiát kviêtki. Nevžé to takája nepovážna správa – poniáti, čom kviêtki ciêły čas starájutsie vypuskáti koluchí, kotóry ničómu ne słúžat? Nevžé nevážno, čom baráńčyki vojújut z kviêtkami? Čy siête ne važniêjše za rachúnki grúboho pána z čyrvónym tvárom? A kolí ja znáju odnú-odniútku kviêtku, kotóra rosté tôlko na mojôj planéti i nihdé bôlš, i kolí małý baráńčyk vózme i zjiêsť jijiê odnóho raniá, náveť ne dúmajučy, što róbit, to čy siête takóje nevážne?

Vôn počyrvoniêv. Pótum znov zahovorýv:

– Kolí lúbiš kviêtku, odniúsieńku, jakóji bôlš nemá ni na odnôj z milijónuv zôrok, to siêtoho tobiê chvatáje, kob ty, divlačysie na nébo, byv ščaslívy. I kážeš sobiê: „Deś tam je mojá kviêtka…" Ále kolí baráńčyk jijiê zjiêsť, to búde tak, jákby vsiê zôrki rázom zhásli! I siête níby nevážne!

Vôn bôlš ne môh hovorýti. Vôn ráptom hołosnó zapłákav. Stemniêło. Ja kínuv svojiê prybóry. Perestáv durýti sobiê hołovú švóreniom i mołotkóm, smáhoju i smértieju. Na zôrci, na planéti – na mojôj planéti, na Zemliê – byv Małý Prync, kotóroho mniê było tréba potiêšyti. Ja vziav johó na rúki i stav kołycháti. Ja jomú hovorýv:

– Kviêtci, kotóru lúbiš, ničóho ne pohrožáje. Ja narysúju dla tvojóho baráńčyka namórdnik… Narysúju dla tvojiê kviêtki zeliêznu osłónu… Ja…

Ja ne viêdav, što jomú skazáti. Ja byv jak sam ne svôj. Ne znav, jak do johó dojtí, jak johó perekonáti. Krajína slôz takája tajemníča.

VIII

Vélmi chútko ja doznávsie pro siêtu kviêtku bôlš. Na planéti Małóho Prýnca kviêtki vse bylí skrómny, miêli tôlko odnú korónu pelustók, ne zajmáli mnôho miêstia i nikómu ne zástuvali. Zjavlálisie v traviê zraniá, a pud véčur vjánuli. A siêta kviêtka výrosła z zerniátka, prynésianoho neviď-skôl, i Małý Prync uvážno pryhladávsie do siêtoho

párustka, ne podôbnoho do ínšych párustkuv. To môh býti nóvy vid baobába. Ále kórčyk chútko perestáv rostí vverch i začáv formováti nápuk. Małý Prync, kotóry bačyv, jak nápuk róbitsie štoráz bôlšy, vyčuváv, što móže zobáčyti čúdo. A kviêtka, schóvana v stiênach svohó zelónoho pokójčyka, usió šče šykoválasie i prychorôšuvałasie. Voná staránno pudbiráła kolóry. Strójiłasie pomału, prymiêrujučy pelustkí odnú za odnóju. Voná ne chotiêła zjavítisie na sviêt roztrépana, jak jaki-nébuď mak. Voná chotiêła zjavítisie v póvnum bláskovi svojiê krasý. Tak, to była ne aby-jakája zalôtnicia! Tajemníče prychorôšuvanie tiahúłosie mnôho dion. Až odnóho póranka, jak tôlko zyjšłó soncie, voná rozkrýłasie.

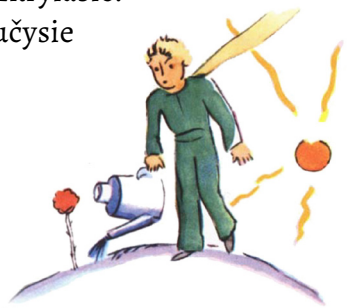

I kviêtka, kotóra vložýła tôlko trúdu, šykújučysie do siêtoji chvíli, skazáła z poziachániom:

– Ach, ja čuť pročnúłasie... Prošú mniê výbačyti... Ja šče preč rozkôškana...

Małý Prync ne môh zderžáti zamiłóvanosti:

– Vy takája hóža!

– Tak, to právda, – odkazáła voná tícho. – Ja vrodíłasie rázom z sónciom.

Małý Prync dohadávsie, što kviêtka ne byłá zavélmi skrómna, zatóje jak voná vskołychnúła jóho dúšu!

– Zdajétsie, porá snedáti, – dokínuła voná po chvíli. – Čy viête bylí b tak łaskávy, kob podúmati i pro mené?

Małý Prync, môcno zbentéžany, uziáv poliváčku zo sviêžoju vodóju i obsłužýv kviêtku.

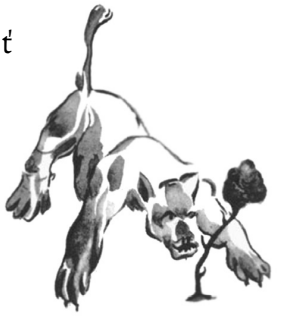

Vélmi chútko jéji tróchi laklíva samolúbnosť začała Małómu Prýncovi dopikáti. Odnóho dnia, naprýkład, hovóračy pro svojiê štýry koluchí, voná skazáła:

– Móhut zjavítisie týhry, z pazurámi!

– Na mojôj planéti nemá týhruv, – zaperéčyv jôj Malý Prync. – Prytôm, týhry ne jidiát travý.

– Ja ne travá, – sołódkim hółosom odkazáła kviêtka.

– Výbačte mniê...

– Týhry mniê ne strášny, ále ja žúdko bojúsie skruzniakôv. U vas nemá paravána?

„Bojítsie skruzniakôv... to nedóbre dla roslíny, – podúmav Malý Prync. – U siêtoji kviêtki tiážki charákter".

– Pud véčur nakrýjte mené klóšom. U vas tut vélmi zímno. Nemá obohryvánia. Tam, skôl ja prybyłá...

Voná ne dohovoryła. Voná ž prybyłá siudý jak zerniátko. Ne mohłá znáti ínšych planétuv. Pryłápana na takôm naívnum pudmáni, voná razý dva kašlanúła, kob Malý Prync počúvsie vinovátym:

– A de toj paraván?

– Ja chotiêv pujtí po johó, ále viête hovoryli...

Voná zakášlała mucniêj, kob johó vsió-taki pomúčyła sóvesť.

Takím sposóbom Malý Prync, choť i pokocháv hóžu kviêtku, vélmi chútko perestáv jôj viêryti. Pustýje słová vôn pryjmáv blížko do sércia i začav odčuváti sebé vélmi neščaslívym.

„Ja ne povínion byv jijiê słúchati, – pryznávsie vôn mniê odnóho dnia. – Nikóli ne tréba słúchati kviêtok. Tréba prósto divítisie i niúcha-

ti jich. Mojá kviêtka napóvniła aromátom ciêłu mojú planétu, a ja ne vmiêv jim rádovatisie. Tája históryja pro koluchí, kotóra mené tak rozdražníła, povínna byłá mené rozčúliti…

I vôn šče pryznávsie:

– Ničóho ja tohdý ne rozumiêv! Tréba byłó mniê sudíti pódług učýnkuv, a ne słôv. Voná čarováła mené svojím zapáchom i bláskom. Ja ne povínion byv utikáti. Za jéji małými chítrykami ja povínion byv zobáčyti čúłosť. Kviêtki takíje superéčlivy! Ále ja byv zamołodý, kob umiêti jijiê kocháti.

IX

Ja dúmaju, što Małý Prync výkorystav perelôtny ptaškí, kob utečy zo svojóji planéty. Péred tym, jak jijiê pokínuti, vôn staránno jijiê poprátav. Vôn kłopôtno počýstiv dva diêjny vulkány. U johó byłí dva diêjny vulkány. Na jich vélmi vyhôdno zránia pudohryváti snedánie. U johó byv tóže odín zhásły vulkán. Ále, jak vôn kazáv, čohó na siêtum sviêti ne byváje! Tomú vôn počýstiv i siêty zhásły vulkán. Kolí vulkány dóbre počýščany, voný horát tícho i rômno, bez výbuchuv. Výbuchi vulkánuv podôbny do tohó, kolí zahorýtsie sáža

v dýmnikovi. Zrozumiêło, my, lúde na Zemliê, zamałýje, kob čýstiti nášy vulkány. Jakráz tomú voný pryčyniájut nam tôlko kłópotu.

Małý Prync ne bez smútku výrvav tóže ostátni pámołodki baobábuv. Vôn dúmav, što nikóli ne vérnetsie. Usiê týje štodiónny zaniátki v toj póranok daváli jomu nezvyčájnu pryjémnosť. A kolí vôn ostátni raz pudliêv kviêtku i brávsie nakryváti jijiê klóšom, jomú zachotiêłosie płákati.

– Byváj, – skazáv vôn kviêtci.

Ále voná ne odkazála.

– Byváj, – povtorýv vôn.

Kviêtka zakášlała. Ále ne tomú, što byłá prostúdžana.

– Ja byłá durnája, – skazáła voná naréšti. – Výbač mniê. I postarájsie býti ščaslívym.

I ani słóva dohány, što johó zdivováło. Małý Prync zumiêvsie i zastýh, zo sklaným klóšom u rukách. Vôn ne rozumiêv, skôl uziałásie siêta spokôjna čúłosť.

– Ále ž tak, ja kocháju tebé, – skazáła jomú kviêtka. – To mojá viná, što ty ničóho pro siête ne znav. Siête vže nevážne. Ále ty byv ne menš durný za mené. Postarájsie býti ščaslívym... Odstáv kloš, mniê vôn ne potrêbny.

– Ále viêtior...

– Ja ne takája vže prostúdžana... Sviêže nočnóje poviêtre mniê búde na korýsť. Ja ž kviêtka.

– Ále zvirê...

– Ja ž dam rády sterpiêti dviê-try huseníci, kolí schočú poznakómitisie z motyłkámi. Voný, napévno, čudiésny. Bo chto mené búde odviêduvati? Ty búdeš daléko. A bôlšych zvirôv ja ne bojúsie. U mené je pazurê.

I voná prostodúšno pokazáła jomú štýry koluchí. Pótum dodałá:

– Ne marúď, siête tak rozdražniáje. Jak postanovív výjichati – to vyjizdžáj.

Voná ne chotiêła, kob Małý Prync báčyv, jak voná płáče. To byłá vélmi hôrda kviêtka...

X

Planéta Małóho Prýnca kružýła v okolíci asteróiduv 325, 326, 327, 328, 329 i 330. I vôn začáv odviêduvati jich, kob znajtí sobiê zaniátok i čoho-léń naučýtisie.

Na péršum asteróidi žyv koról. Odiáhnuty v purpúru i gronostáji, vôn sidiêv na tróni, vélmi skrómnum, ále vsió-taki majestatýčnum.

– Ot i pôddany! – výkryknuv koról, zobáčyvšy Małóho Prýnca.

Małý Prync podúmav sobiê:

„Jak vôn mené puznáv? Vôn že báčyt mené péršy raz!"

Vôn ne znav, što dla korolôv sviêt vélmi prósty. Usiê lúde je pôddanymi.

– Pudyjdí, ja chočú tebé lépi pobáčyti, – skazáv koról, vélmi hôrdy, što móže býti korolóm dla kohóś.

Małý Prync rozhlánuvsie, čy ne móžna de-léń prysiêsti, ále ciêłu planétu zajmáv pýšny gronostájovy płašč. Dovełósie stojáti. Vôn byv takí zmučany, što aż poziachnúv.

– Etykiéta ne pozvoláje poziacháti v prysútnosti korolá, – skazáv monárch. – Ja zaboroniáju tobiê poziacháti.

– Ja ne mohú povstrýmatisie, – odkazáv Małý Prync, vélmi zbentéžany. – Ja byv dóvho v dorózi i ne spav…

– Nu, tohdý ja prykázuju tobiê poziacháti, – skazáv koról. – Dóvhi litá ja ne báčyv, kob chtoś poziacháv. Siête dla mené samóho cikáve. Nu, poziacháj! To môj prykáz!

– Ále ja ne máju odváhi… ne mohú bôlš, – skazáv Małý Prync i môcno počyrvoniêv.

– Hm… hm… – odkazáv koról. – Tohdý ja prykázuju tobiê to poziacháti, to…

Vôn zbívsie z pantałýku i, zdajétsie, náveť rozzłovávsie. Bo ž dla korolá najvažniêjše, kob usiê šanováli jóho autorytét. Vôn ne perenósiv nepokóry. To byv absolútny monárch. Ále vôn byv vélmi dóbry, tomú daváv tôlko rozúmny prykázy.

„Kolí ja prykažú, kob generáł zminíavsie v morśkúju ptášku, – pohovóruvav vôn, – i kolí generáł ne výkonaje prykázu, to ne búde viná generáła. To búde mojá viná".

– Čy móžna mniê siêsti? – nesmiêło zapytávsie Małý Prync.

– Prykázuju: siaď! – odkazáv koról i majestatýčno pudobráv odnú połú svojóho gronostájovoho płaščá.

Ále Małý Prync divovávsie. Planétka byłá maléniečka. Nad kim óde koról môh panováti?

– Váša Velíkosť, – skazáv vôn, – pozvôlte mniê zapytátisie…

– Prykázuju: pytáj! – pospiêšno skazáv koról.

– Váša Velíkosť, nad čym viête panújete?

– Nad usiêm, – odkazáv koról vélmi prósto.

– Nad usiêm?

Koról výtiahnuv rukú, skrómno pokázujučy svojú planétu, ínšy planéty i zôrki.

– Nad siêtym usiêm? – zapytávsie Małý Prync.

– Nad siêtym usiêm, – odkazáv koról.

Nu bo vôn byv ne tôlko absolútnym monárchom, ále i universálnym.

– I zôrki vas słúchajutsie?

– A jákže, – odkazáv koról. – Słúchajutsie odrázu. Ja ne terplú nepósłuchu.

Małóho Prýnca zdivováła takája vláda. Ot kob jomú takúju môć, to vôn by tohdý lubovávsie záchodom sóncia ne sórok štýry rázy na deń, a siêmdesiat dva, a to i sto, i dviêstie rázy, ne peresóvujučy krêsła z miêstia na miêstie! Tut vôn tróchu zasumováv po svojôj pokínutuj planéti i, nabrávšysie smiêłosti, poprosív korolá:

– Mniê chóčetsie podivítisie na záchud sóncia… Zrobiête mniê łásku… Prykažête sónciovi zajtí…

– Kolí ja prykažú jakómu-leń generáłovi pýrchati motýłkoju z kviêtki na kviêtku, abo napisáti tragédyju, abo zminítisie v morśkúju ptášku i generáł ne výkonaje mojóho prykázu, to chto búde vinováty – vôn čy ja?

– Viête, – tvérdo odkazáv Małý Prync.

– Słúšno, – pudtverdív koról. – Od kážnoho tréba trébovati tohó, što vôn móže dáti. Vłada obopirájetsie péred usiêm na rózumovi. Kolí prykážeš svojómu naródovi kínutisie v móre, vôn pudníme revolúciju. Ja máju právo trébovati pósłuchu, tomú što mojiê prykázy rozúmny.

– A što z mojím záchodom sóncia? – pryhadáv Małý Prync, kotóry, raz spytávšy, ne odstupáv, poká ne otrýmaje odkázu.

– Búde tobiê záchud sóncia. Ja johó potrébuju. Ále pudoždú spryjátlivych varúnkuv, bo na siêtum polaháje múdrosť vołodará.

– A kolí varúnki búdut spryjátlivy? – zapytávsie Małý Prync.

– Hm, hm, – odkazáv koról, perelístujučy grúby kalendár. – Voný búdut… hm, hm… siohódni véčerom v siêm hodín sórok minút. I tohdý ty pobáčyš, jak dokłádno výkonujetsie môj prykáz.

Małý Prync poziachnúv. Vôn škodováv, što ne pobáčyt svojóho záchodu sóncia. I jomú vže stáło nudnováto.

– Mniê tut ne ostáłosie ničóho do robóty, – skazáv vôn korolóvi. – Ja idú!

– Ne idí! – skazáv koról, kotóry byv vélmi hôrdy, što v johó znajšóvsie pôddany. – Ne idí, ja zroblú tebé minístrom!

– Minístrom čohó?

– Nu… spravedlívosti.

– Ále ž óde nemá kohó sudíti!

– Chto johó znáje, – skazáv koról. – Ja šče ne ohlánuv ciêłoho mohó korolôvstva. Ja vélmi starý, u mené nemá miêstia dla karéty, a chodiênie piškóm mené stomláje.

– Ach! Ále ja vže báčyv, – skazáv Małý Prync, nachilívšysie i zahlánuvšy na drúhu storonú planéty. – Tam tóže nikóho nemá…

– Tohdý búdeš sudíti sam sebé, – skazáv koról. – Siête sáme tiážkie. Sudíti sebé samóho namnôho tiažêj, čym koho-léń ínšoho. Kolí dasí rády dóbre osudíti sebé, znáčyt, ty naprávdu múdry.

– Sam sebé ja mohú sudíti de schočú, – skazáv Małý Prync. – Dla siêtoho mniê ne tréba žýti óde.

– Hm, hm… – skazáv koról. – Mniê zdajétsie, što na mojôj planéti žyvé starý ščur. Ja johó čúju vnočê. Ty môh by sudíti siêtoho starógo ščurá. Čas od času zasudíti johó na smerť. Takím sposóbom jóho žýcie búde zaléžati od tvojéji spravedlívosti. Ále kážny raz tobi tréba búde johó pomíłovati. Bo vôn tôlko odín.

– Ne lublú zasúdžuvati na smerť, – odkazáv Małý Prync. – I mniê vže porá ití.

– Niê, – skazáv koról.

Małý Prync užé našykovávsie do doróhi, ále jomú ne chotiêłosie zasmučáti starógo monárcha.

– Se Váša Velíkosť chóče, kob prykázy vykónuválisie bez odkładu, viête mohlí b oddáti mniê rozúmny prykáz. Viête mohlí b, naprýkład, prykazáti mniê výpravitisie v doróhu v siêtu-ó minútu. Mniê zdajétsie, što varúnki dla siêtoho spryjátlivy…

Koról ne odkazáv, i Małý Prync zavahávsie na chvílu, a pótum uzdychnúv i rúšyv u doróhu.

– Ja zroblú tebé svojím ambasádorom! – krýknuv jomú navzdohôn koról. Výhlad u johó byv takí samovpévniany.

„Dívny lúde siêty dorósły", – skazáv sobiê Mały Prync, búdučy vže v dorózi.

XI

Na drúhuj planéti žyv sławolúb.

– Ach! Ach! A ot i pokłônnik do nas pryjiêchav! – výkryknuv vôn zdalôk, jak tôlko zavvážyv Małóho Prýnca.

Bo, pódług slavolúbuv, usiê lúde jími lubújutsie.

– Dobry deń! – skazáv Małý Prync. – Jakí smiêšny v vas kapelúš.

– Vôn na tóje, kob kłániatisie, – potłumáčyv sławolúb. – Kob kłániatisie, kolí mniê pláskajut. Nažál, nichtó siudóju ne projizdžáje.

– Ó-jak, – skazáv Małý Prync, ničóho ne rozumiêjučy.

– Popláskaj u dołóni, – poprosív johó sławolúb.

– Małý Prync zapláskav u dołóni. Sławolúb skrómno pokłonívsie, prypudniávšy kapeluší.

„Tut veseliêj, čym u korolá", – podúmav Małý Prync. I vôn znov stav pláskati v dołóni. A sławolúb znov stav kłániatisie, prypudnimájučy kapeluší.

Takóje povtorałosie minút pjať, i Małómu Prýncovi siête nadojiêło.

– A što tréba zrobíti, kob kapelúš upáv? – zapytávsie vôn.

Ále sławolúb ne včúv. Sławolúbny lúde čújut tôlko pochváły.

– Ále čy ty naprávdu mój pokłônnik? – zapytáv vôn Małóho Prýnca.

– A što znáčyt býti pokłônnikom?

– Býti pokłônnikom znáčyt pryznaváti mené najchorôščym, najlépi odiáhnutym, najbohátšym i najrozumniêjšym na siêtuj planéti.

– Ále ž na tvojôj planéti nikóho ínšoho nemá!

– Zrobí mniê pryjémnosť i vsiorômno lubújsie mnóju!

– Lubújusie, – skazáv Małý Prync, lóhko stiskájučy plečýma, – ále jakája tobiê z siêtoho rádosť?

I Małý Prync pokínuv johó.

„Dorósły lúde naprávdu vélmi dívny", – tôlko i podúmav vôn, rúšyvšy v daliêjsu doróhu.

XII

Na nastúpnuj planéti žyv pjánicia. Siêty odviêdki bylí vélmi korótki, ále Małý Prýnc pósli jich môcno zasmútivsie.

– Što ty tut róbiš? – zapytáv vôn pjániciu, kotóry movklívo sidiêv péred hurmóju bútluv – pustých i póvnych.

– Pju, – ponúro odkazáv pjánicia.

– Čom?

– Kob zabýti.

– Zabýti što? – spytávsie Małý Prýnc. Jomú vže stálo škodá pjánici.

– Kob zabýti, što vstydájusie, – pryznávsie pjánicia, pochilájučy hołovú.

– Ustydáješsie čohó? – dopýtuvavsie Małý Prync, kotóromu zachotiêłosie pomohčý pjánici.

– Ustydájusie píti! – zakôńčyv rozmóvu pjánicia i zanúryvsie v movčánie.

Zbentéžany Małý Prync rúšyv daliêj.

„Dorósły naprávdu vélmi-vélmi dívny lúde", – podúmav vôn, prodóvžujučy podorôže.

XIII

Četvérta planéta naléžała do biznesména. Vôn byv takí zaniáty, što náveť ne pudniáv hołový, kolí Małý Prync prybýv.

– Dóbry deń, – skazáv jomú Małý Prync. – Vam zhas paperós.

– Try i dva búde pjať. Pjať i siêm – dvanádčeť. Dvanádceť i try – petnádceť. Dóbry deń. Petnádceť i siêm – dvádceť dva. Nemá času prykúryti. Dvádceť šêsť i pjať – trýdceť odín. Uch! Rázom búde pjaťsót odín milijón šêsťsót dvádceť dviê týsiačy simsót trýdceť odín.

– Pjaťsót odin milijón čohó?

– Ha? Ty šče tut? Pjaťsót odín milijón... Užé ne znáju čohó... U mené tôlko robóty! Ja čołoviêk povážny, ja ne bávlu sebé durníciami! Dva i pjať – siêm...

– Pjaťsót odin milijón čohó? – povtorýv Małý Prync, kotóry, raz spytávšy, ne odstupáv, poká ne otrýmaje odkázu.

Biznesmén pudniáv hołovú:

– Ja žyvú na siêtuj planéti vže pjaťdesiat štýry róki, i za siêty čas

mniê mišáli tôlko try razý. Péršy raz, dvádceť dva róki tomú, zaletiêv siudý chrušč, Bôh znáje skôl. Narobív takóho strášnoho harmíderu, što ja štýry razý pomylívsie v dodaváni. Drúhi raz, odinádceť liêt tomú, u mené byv prýstup reumatýzmu. Ja ne zajmájusie gimnástykoju. Nemá v mené času na zabávki. Ja čoloviêk povážny. Tréti raz… o-tepér! Znáčyt, pjaťsót milijónuv…

– Milijónuv čohó?

Biznesmén poniáv, što siêtoho hóstia lóhko ne pozbávitsie:

– Pjaťsót milijónu siêtych maléńkich réčuv, kotóry časom vídno na nébi.

– Múški?

– Ále ž niê, takíje maléńki réčy, bliskúščy.

– Pščôłki?

– Ále ž niê. Takíje maléńki, zołotýje, pro kotóry mrójit kážny linohúz. A ja čoloviêk povážny. U mené nemá času na mróji.

– A! Zôrki?

– Voný. Zôrki.

– I što ty róbiš z pjatistámi milijónuv zôrok?

– Pjaťsót odín milijón šêsťsót dvádceť dviê týsiačy simsót tŕýdceť odná. Ja čoloviêk povážny, ja lublú dokładnosť.

– I što ž ty róbiš z usiêmi siêtymi zôrkami?

– Što roblú?

– Tak.

– Ničóho. Ja jími vołódaju.

– Vołódaješ zôrkami?

– Tak.

– Ále ja vže báčyv korolá, kotóry…

– Koroliê ničým ne vołódajut. Voný tôlko panújut. To velíka ráznicia.

– A što tobiê daje vołódanie zôrkami?

– Boháctvo.

– A naštó tobiê boháctvo?

– Kob kupláti nóvy zôrki, kolí jich chtoś odkrýje.

„Vôn rozvažáje tróchi jak toj môj pjánicia, – podúmav Małý Prync.

Ále vsió-taki pytáv daliêj:

– Jak móžna vołódati zôrkami?

– A zôrki čyjiê? – búrknuv biznesmén.

– Ne viêdaju. Ničyjiê.

– Znáčyt, voný mojiê, bo ja péršy do siêtoho dodúmavsie.

– I siêtoho chvatáje?

– Naturálno. Kolí ty znájdeš dyjáment, kotóry do nikóho ne naléžyt, vôn tvôj. Kolí odkrýješ výspu, kotóra do nikóho ne naléžyt, voná tvojá. Kolí ty zróbiš jakójeś vynachôdstvo i opatentúješ johó, voné tvojé. Ja vołódaju zôrkami, tomú što nichtó do mené ne dodúmavsie jími zavołódati.

– To právda, – skazáv Małý Prync. – A što ty z jími róbiš?

– Rozporadžájusie jími. Ja jich ličú i perelíčuju, – skazáv biznesmén. – To tiážkie diêło. Ále ja čołoviêk povážny!

Odnák Małómu Prýncovi było šče zamáło.

– Kolí v mené je šal, ja mohú obvinúti jim šýju i chodíti z jim. Kolí v mené je kviêtka, ja mohú výrvati jijiê i vziáti z sobóju. A ty ž ne móžeš vziáti z sobóju zôrki!

– Niê, ále ja mohú położýti jich u bank.

– Što siête znáčyt?

– Siête znáčyt, što ja pišú na papéry, kôlko v mené zôrok. Pótum kładú siêty papiêr u skrýnku i zamykáju jijiê na kluč.

– I vsio?

– Siêtoho chvatáje!

„Zabávno, – podúmav Małý Prync. – Náveť poetýčno. Ále ne vélmi povážno".

Małý Prync miêv zusiêm ínše poniátije pro povážny réčy, čym dorósły lúde.

– U mené, – dodáv vôn, – je kviêtka, kotóru ja pudliváju štódnia. U mené je try vulkány, kotóry ja pročýščuju štotýždeń. Zhásły vulkán tóže pročýščuju. Nikóli ne vjadómo, što búde. Mojim vulkánam i mojôj kviêtci korýstno, što ja jími vołódaju. A zôrkam od tebé nemá nijákoji korýsti…

Biznesmén odkrýv rot, ále tak i ne znajšóv, što odkazáti, i Małý Prync rúšyv u doróhu.

„Dorósły lúde to naprávdu nezvyčájny stvorêni, – skazáv vôn sam sobiê, prodóvžujučy podorôže.

XIV

Pjáta planéta byłá vélmi osoblíva. Voná okazáłasie najménšoju z usiêch. Byłá tak małája, što tam chvatíło miêstia tólko dla odnóho lichtára i lichtárnika. Małý Prync niják ne môh zrozumiêti, našto potrêbny lichtár i lichtárnik deś u nébi na małôj planétci bez domôv i žýteluv. Ále vôn podúmav sobiê:

„Móže býti, što siêty čołoviêk nedorêčny. Ále vôn menš nedorêčny, čym koról, sławolúb, biznesmén i pjánicia. Jóho prácia prynájmi máje sens. Kolí vôn zasviêčuje svój lichtár, to jak búďto stvoráje šce odnú zôrku ábo kviêtku. Kolí vôn hásit lichtár, to zôrka ábo kviêtka jak búďto zasynáje. Vélmi hóży zaniátok. Naprávdu korýstny, bo hóży".

Pryblížyvšysie do siêtoji planétki, Małý Prync šanôblivo pokłonívsie lichtárnikovi.

– Dóbry deń, – skazáv vôn. – Čom ty tepér zhasív lichtár?

– Takája umóva, – odkazáv lichtárnik. – Dóbry deń.

– A što to za umóva?

– Hasíti lichtár. Dóbry véčur.

I vôn znov zasvitív lichtár.

– A čom ty znov zasvitív?

– Takája umóva, – odkazáv lichtárnik.

– Ne rozumiêju, – skazav Małý Prync.

– Tut nemá čohó rozumiêti, – skazáv lichtárnik. – Umóva to umóva. Dóbry déń.

Vôn znov zhasív lichtár. Pótum obtér pôt z łóba čyrvónoju kratiástoju chústočkoju i skazáv:

– Tiážka v mené robóta. Kolíś voná miêła sens. Ja hasív lichtár ráno i zasviêčuvav véčerom. U mené ostavávsie deń, kob oddychnúti, i nôč,

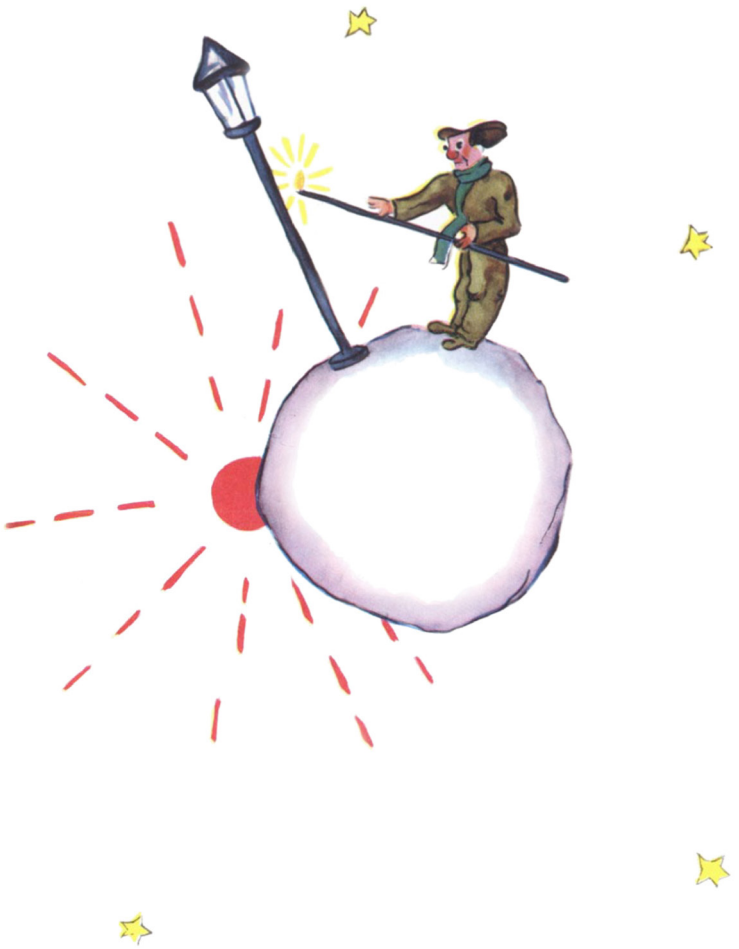

kob výspatisie...

– A pósli umóva pominiálasie?

– Umóva ne pominiálasie, – skazav lichtárnik. – I v siêtum ciêła bidá! Planéta z róku na rôk krútitsie štoráz chutčêj, a umóva ne pominiálasie!

– I što tepér? – spytávsie Małý Prync.

– Tepér, kolí planéta róbit oborôt za odnú minútu, u mené nemá ni sekúndy óddyški. Kážnu minútu ja hašú lichtár i znov johó zasviêčuju.

– Jak zabávno! Deń u tebé tryváje odnú minútu!

– Tut nemá ničóho zabávnoho, – skazáv lichtárnik. – My z tobóju hovórymo vže ciêły miêseć.

– Ciêły miêseć?

– Tak. Trýdceť minút. Trýdceť dion! Dóbry véčur!

I vôn zasvitív svôj lichtár.

Małý Prync divívsie na lichtárnika i odčuváv sympátyju do siêtoho čołoviêka, kotóry ostavávsie takí viêrny svojómu słóvovi. Vôn prypómniv záchody sóncia na svojôj planéti, kolí perestavláv krêsło, kob divítisie na jich znov i znov. Jomú zachotiêłosie pomohčy svojómu pryjátelovi:

– Viêdaješ… ja znáju spósub, kob ty môh oddychnúti, kolí tôlko schóčeš…

– Ja ciêły čas chočú oddycháti, – skazáv lichtárnik.

Bo ž móžna býti odnočásno i viêrnym svojómu słóvovi, i linívym.

– Tvojá planétka takája maléniečka, što ty móžeš obujtí jijiê za try króki, – prodóvžyv Małý Prync. – Tobiê tôlko tréba ití tak pomáłu, kob ciêły čas ostavátisie na sónci. Kolí tobiê schóčetsie oddychnúti, ty prósto idí… I deń búde tiahnútisie tôlko času, kôlko schóčeš.

– Z siêtoho dla mené nevelíka korýsť, – skazáv lichtárnik. – Bôlš za vsio na sviêti mniê chóčetsie spáti.

– Nu to škodá, – skazáv Małý Prync.

– Škodá, – skazáv lichtárnik. – Dóbry deń.

I vôn zhasív lichtár.

„O-tó čołoviêk, – skazáv sobiê Małý Prync, prodóvžujučy podorôže, – kotórym pohardžáli b usiê, i koról, i sławolúb, i pjánicia, i biznesmén. A vôn dla mené odín z jich usiêch, jakí ne vyhladáje smiêšno. Možlívo, tomú, što vôn dúmaje ne tôlko pro sebé”.

Małý Prync smútno vzdychnúv.

„Tôlko vôn môh by býti mojím pryjátelom, – podúmałosie jomú. – Ále jóho planétka naprávdu maléniečka. Nemá miêstia dla dvoch…”

Małý Prync ne smiêv pryznátisie sobiê, što bôlš za vsio škodúje, što ne móže ostátisie na siêtuj błahodátnuj planéti, kob pobáčyti záchud sóncia týsiaču štýrysta sórok rázy za dvádceť stýry hodíny!

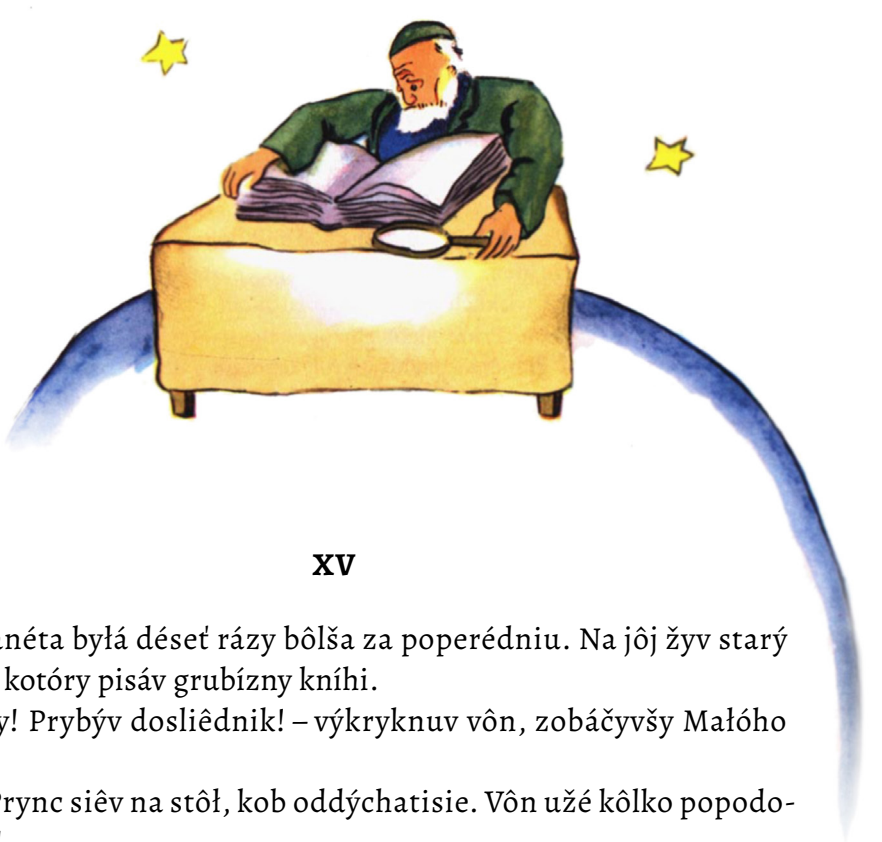

XV

Šósta planéta byłá déseť rázy bôlša za poperédniu. Na jôj žyv starý čołoviêk, kotóry pisáv grubízny kníhi.

– Báč ty! Prybýv dosliêdnik! – výkryknuv vôn, zobáčyvšy Małóho Prýnca.

Małý Prync siêv na stôł, kob oddýchatisie. Vôn užé kôlko popodorôžničav!

– Skôl prybyváješ? – zapytáv johó starý čołoviêk.

– Što to za velíziarna kníha? – spytávsie Małý Prync. – Što viête tut róbite?

– Ja – geógraf, – skazáv starý čołoviêk.

– A chto takí geógraf?

– To učóny, kotóry viêdaje, de znachódiatsie morá, rêki, mistá, hóry i pustýni.

– Vélmi cikávo! – skazáv Małý Prync. – Naréšti jakíś pravdívy zaniátok!

I vôn obkínuv zrókom planétu geógrafa. Nikóli šče vôn ne báčyv ta-

kóji véličnoji planéty.

– Váša planéta vélmi hóža. A čy je na jôj okijány?

– Siêtoho ja ne znáju, – odkazáv geógraf.

– Ach… – Małý Prync byv rozčaróvany. – A hóry?

– Siêtoho ja ne znáju, – povtorýv geógraf.

– A mistá, rêki, pustýni?

– I siêtoho tóže ne znáju.

– Ále ž viête geógraf!

– To právda, – skazáv geógraf. – Ále ja ne dosliêdnik. Mniê vélmi ne chvatáje dosliêdnikuv. To ne geógrafy pudlíčujut mistá, rêki, hóry, morá, okijány i pustýni. Geógraf zanádto vážna persóna, kob švéndatisie po sviêti. Vôn ne vychódit zo svojóho gabinéta. Ále vôn pryjmáje dosliêdnikuv, rozpýtuje jich i zanotóvuje jich rozkázy. I kolí chto-leń z jich rozkáže što-leń cikáve, geógraf zbiráje informaciju, kob doviêdatisie, čy porádočny siêty dosliêdnik.

– A čom?

– Bo kolí dosliêdnik nałžé, u pudrúčnikach geográfiji búde póvna káša. I šče kolí vôn vypíváje zamnôho.

– A čom? – povtorýv Małý Prync.

– Tomú što pjánici báčat podvôjno. I geógraf odznáčyt dviê horê tam, de voná tôlko odná.

– Ja znáju odnohó čołovieka, z kotóroho byv by kiépśki dosliêdnik, – skazáv Małý Prync.

– Možlívo. Znáčyt, kolí dosliêdnik okážêtsie porádočnym čołoviêkom, tohdý provirájut jóho odkrytié.

– Idút i dívlatsie?

– Niê. To zavélmi skomplikóvane. Trébujut, kob dosliêdnik podáv dókazy. Naprýkład, kolí vôn odkrýv velíznu horú, necháj prynesé velízny kameniê.

Geógraf ráptom ožyvívsie:

– Ále ž ty sám prybýv zdaléka! Ty sam dosliêdnik! Rozkažý mniê pro svojú planétu!

I geógraf rozkrýv svojú knihu i zaostrýv karandaśá. Rozkázy dos-

liêdnikuv spočátku zapísujut karandašóm. Tôlko tohdý, kolí dosliêdnik podásť dókazy odkrytiá, jóho rozkáz móžna zapisáti čorníłom.

– Nu? – ponuknúv Małóho Prýnca geógraf.

– Ach, u mené nemá ničóho takóho cikávoho, – skazáv Małý Prync. – U mené vsio małóje. Je try vulkány. Dva diêjny, odín zhásły. Ále nikóli ničóho ne vjadómo…

– Nikóli ničóho ne vjadómo, – skazáv geográf.

– U mené tóže je kviêtka.

– Kviêtok my ne zapísujemo, – skazáv geógraf.

– Čom?! Voný ž najchorôščy!

– Tomú što kviêtki efemérny.

– Što znáčyt „efemérny”?

– Geografíčny kníhi, – skazáv geógraf, – najdoróžšy kníhi na sviêti. Voný nikóli ne stráčujut aktuálnosti. Vélmi ž rêdko zdarájetsie takóje, kob horá pominiáła miêstie. Abo kob okiján výsoch. My opísujemo réčy viêčny i nezmiênny.

– Ále zhásły vulkán móže pročnútisie, – perebív jomú Małý Prync. – Što značyt „efemérny”?

– Zhás vulkán čy pročnúvsie – dla nas, geógrafuv, siête ne máje značénia, – skazáv geógraf. – Vážne tôlko odnó: horá. A voná ne miniáje miêstia.

– Ále što znáčyt „efemérny”? – povtorýv Małý Prync, kotóry, raz zapytávšy, ne odstupávsie, poká ne otrymáv odkázu.

– Siête znáčyt: takí, kotóry povínion chútko zníknuti.

– I mojá kviêtka povínna chútko zníknuti?

– Ne ináčej.

„Mojá kviêtka – efemérna, – skazáv sobiê Małý Prync, – i v jijiê tôlko štýry koluchí, kob boronítisie od sviêtu! A ja pokínuv jijiê preč odnu!

Péršy raz vôn poškodováv, što pokínuv kviêtku. Ále odváha vérnułasie do johó.

– Kudý viête porádite mniê výpravitisie? – zapytávsie vôn.

– Na planétu Zemlá, – odkazáv geógraf. – U jijiê dóbra reputácija.

I Małý Prync výrušyv u doróhu, dumajúčy pro pokínutu kviêtku.

XVI

Znáčyt, siómoju planétoju byłá Zemlá. Zemlá – ne aby-jakája planéta! Na jôj nalíčujut sto odinádceť korolôv (ne zabyvájučy, zrozumiêło, pro murýnśkich), siêm týsiač geógrafuv, deveťsót týsiač biznesménuv, siêm i puv milijóna pjániciuv, trýsta odinádceť milijónuv sławolúbuv, u súmi – dva milijárdy dorósłych.

Kob dáti vam poniátije pro rozmiêry Zemliê, skažú tôlko, što poká výnajšli elektrýčnosť, na vsiêch šestióch kontynéntach tréba było trymáti ciêłu ármiju lichtárnikuv – štýrysta šêsťdesiat dviê týsiačy pjaťsót odinádceť čołoviêk.

Kolí podivítisie z pévnoji odléhłosti, to byv znakomíty vid. Rúch siêtoji ármiji prypomináv táneć u baléti. Péršymi prystupáli do robóty lichtárniki Nóvoji Zelándyji i Austráliji. Zasvitívšy svojiê ohniê, voný išlí spáti. Za jími do táncia prystupáli lichtárniki Kitáju i Syberyji. I voný po jakômś části znikáli za kulísami. Pótum byłá koliêjka lichtárnikuv Rosíji i Índyji. Pótum Áfryki i Európy. Daliêj Puvdiónnoji Améryki. A pótum Puvnóčnoji Améryki. I nikóli voný ne pomylálisie, chto za kim máje vychóditi na scénu. Siête vyhladáło vélično.

Tôlko tomú lichtárnikovi, kotóry zasviêčuvav odín lichtár na Puvnóčnum pólusi, i jóho brátovi na Puvdiónnum pólusi, žyłósie lóhko i bezkłopôtno: voný zajmálisie svojóju robótoju dva razý v róci.

XVII

Kolí chóčeš býti dovtípnym, časom dovóditsie tróchi zołháti. Ja ne byv preč ščêry, kolí rozkázuvav vam pro lichtárnikuv. Bojúsie, što v tych, chto ne znáje nášoji planéty, złóžytsie pro jijiê falšýva ujáva. Lúde na Zemliê zajmájut ne tak i mnôho miêstia. Kolí b dva milijárdy jéji žýteluv zyjšlisie i postaváli odnó kóło odnóho, jak na tłúmnum schódi, voný lóhko pomistílisie b na placóvi dvádceť mil dovžynóju i dvádceť šyrynóju. Usió lúdstvo móžna byłó b stłumíti na malénkum ostrovkóvi v Tíchum okijáni.

Dorósły, jásne diêło, vam ne poviêrat. Jim zdajétsie, što voný zajmájut mnôho miêstia. Voný ujavlájut sebé takími velíznymi jak baobáby. Tomú poráďte jim, kob voný zrobíli pudlík. Jim siête spodobájetsie, voný ž obohovlájut líčby. Ále vy ne marnújte času na siêtu arytmétyku. Siête nepotrêbne. Vy mniê i tak viêryte.

Małý Prync, popávšy na Zemlú, vélmi zdivovávsie, kolí ne pobáčyv ni odnóji dušê. Vôn zlakávsie, što zaletiêv ne na túju planétu, kolí ráptom

u piskóvi zavorušyvsie prakôveć kóloru miêsečnoho sviêtła.

– Dóbry véčur, – skazáv Małý Prync na vsiáki výpadok.

– Dóbry véčur, – odkazáła zmijá.

– Na jakúju planétu ja popáv? – zapytáv Małý Prync.

– Na Zemlú, – skazáła zmijá. – U Áfryku.

– Aha… A čy na Zemliê nemá ludí?

– Óde pustýnia. Na pustýni nichtó ne žyvé. Ále Zemlá velíka.

Małý Prync siêv na kámeń i pudniáv zrôk na nébo.

– Chotiêv by ja znáti, – skazáv vôn, – čy zôrki sviêtiatsie po tóje, kob kážny môh odnóho dnia znajtí svojú? Podivíš na mojú planétu. Voná dokładno nad námi… Ále jak daléko!

– Hóža planéta, – skazáła zmijá. – A što ty tut búdeš robíti?

– Ja posvarývsie z odnóju kviêtkoju, – odkazáv Małý Prync.

– Ó-jak! – skazáła zmijá.

I obóje zmóvkli.

– A de búdut lúde? – naréšti odozvávsie Małý Prync. – Na pustýni vsió-taki odinóko…

– Séred ludí tóže odinóko, – skazáła zmijá.

Małý Prync pryhladávsie do jijiê dóvšy čas.

– Ty dívna istóta, – skazáv vôn naréšti. – Tónka jak páleć…

– Ále môci vo mniê bôlš, čym u pálciovi korolá, – skazáła zmijá.

Małý Prync usmichnúvsie.

– Nevžé ty takája môcna… U tebé náveť łápuv nemá… Ty i podorôžničati ne móžeš…

– Ja mohú zanestí tebé daliêj, čym jaki-leń korabél, – skazáła zmijá.

I voná obviłásie kruhóm kôtnika Małóho Prýnca, jak búďto zołotája branzolétka.

– Usiêch, kotórych ja dotknú, ja voróčaju zemliê, z kotóroji voný výjšli, – dodałá zmijá. – Ále ty čýsty i pojavívsie z zôrki…

Małý Prync ne odkazáv.

– Mniê škóda tebé, ty takí słabý na siêtuj Zemliê, tvérduj jak granít. Kolí ty môcno zatužýš za svojóju planétohu, ja tobiê zmohú pomohčý. Ja mohú…

– O, ja vélmi dóbre poniáv, – skazáv Małý Prync, – ále čom ty ciêły čas hovóryš zahádkami?

– Ja ryšáju vsiê zahádki, – skazáła zmijá.

I obóje zmóvkli.

XVIII

Małý Prync projšóv pustýniu i nikóho ne vstrêtiv, krómi kviêtki. Drubnéńkoji kviêtki, z tróma pelustkámi…

– Dóbry deń, – skazáv Małý Prync.

– Dóbry deń, – skazáła kviêtka.

– A de lúde? – viêtno spytávsie Małý Prync.

Kviêtka báčyła kolíś, jak mímo prochódiła karavána.

– Lúde? Jich usiêch, zdajétsie, búde štuk šêsť čy siêm. Ja báčyła jich mnôho liêt tomú. Ále de jich šukáti – ne znáju. Jich nósit viêtrom. Voný ne májut koreniôv – a siête vélmi nepraktýčne.

– Byváj, – skazáv Małý Prync.

– Byváj, – odkazáła kviêtka.

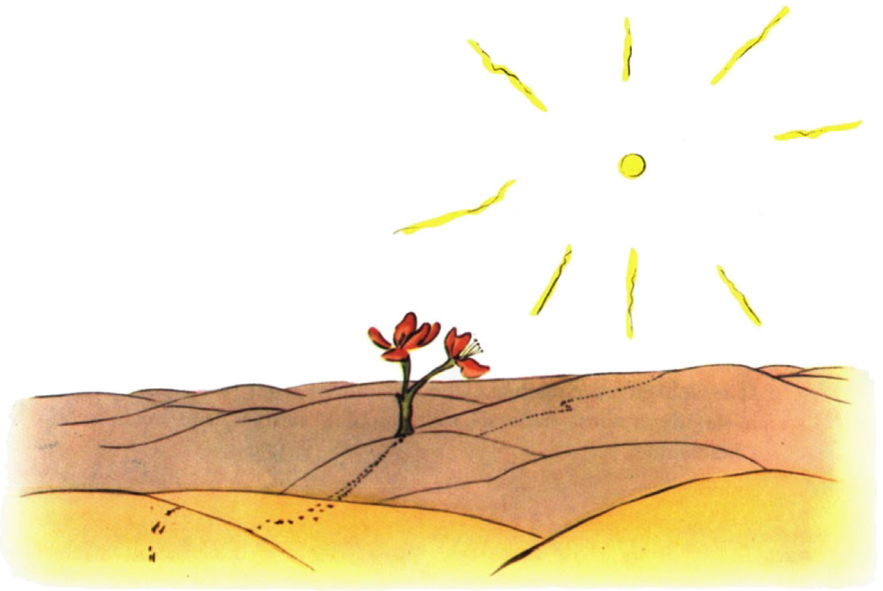

XIX

Małý Prync pudniávsie na vysóku horú. Do siêtoho času vôn znav tôlko try svojiê vulkány, kotóry bylí jomú po koliêno. A zhásły vulkán służýv jomú stôlčykom.

„Z takóji vysókoji horê jak siêta, – podumav vôn sobiê, – ja odrázu zobáču ciêłu planétu i vsiêch ludí".

Ále vôn ne zobáčyv ničoho kromi skáłuv, tónkich jak ihołkí.

– Dóbry deń, – skazáv vôn na vsiáki výpadok.

– Bry deń... Bry deń... Bry deń... – odkazáv póhołos.

– Chto vy? – spytávsie Małý Prync.

– Chto vy... chto vy... chto vy... – odkazáv póhołos.

– Davájte družýti, ja preč odín, – skazáv vôn.

– Odín... odín... odín... – povtorýv póhołos.

„Jakája dívna planéta! – podúmav Małý Prync. – Preč suchája, preč u ihołkách i preč sołóna. A v ludí ne chvatáje fantáziji. Voný tôlko povtorájut tóje, sto jim skážeš. Dóma v mené byłá kviêtka, i voná vse odzyvałasie pérša…”

XX

Naréšti odnák, posli dóvhoho máršu čérez piskí, skáły i snihí, Małý Prync natrápiv na doróhu. A vsiê doróhi vedút do ludí.

– Dóbry deń, – skazáv vôn.

Péred jim byv horód z cvitúščymi rúžami.

– Dóbry deń, – odkazáli rúży.

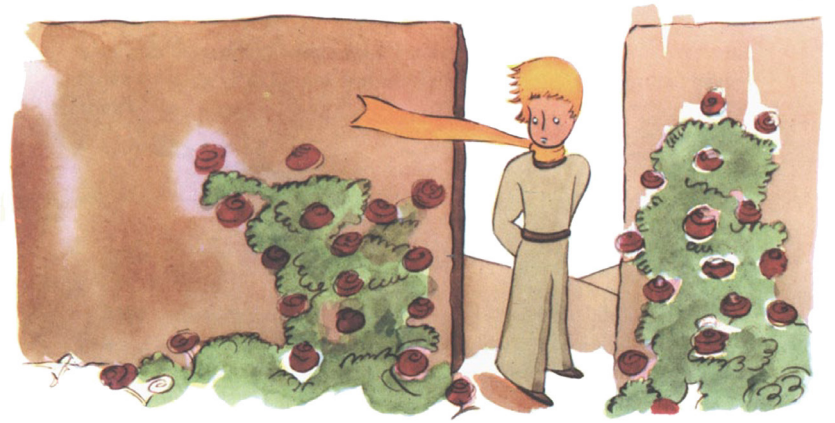

Małý Prync pobáčyv, što vsiê voný podôbny do jóho kviêtki.

– Chto vy? – zapytáv vôn, zdivóvany.

– My – rúży, – odkazáli rúży.

– Ó-jak… – skazáv Małý Prync.

I vôn počúvsie vélmi neščaslívym. Jóho kviêtka hovoryła jomú, što podôbnych do jijiê nemá nihdé na sviêti. A óde pjať týsiač preč podôbnych do jijiê v odnôm tôlko horódi!

„Ják by voná zazłováła, kolí b jich pobáčyła! – podúmav Małý Pryne. – Voná b strášno rozkášlałasie i prykínułasie, što vmiráje, kob tôlko ne pokazátisie smiêšnoju. A mniê tréba byłó b udaváti, što ja jijiê dohladáju, bo voná naprávdu mohłá b umertí, kob tôlko mené prynízitі…"

Pótum vôn šče podúmav: „Ja ujavláv sobiê, što máju odnú na sviêti kviêtku, jakóji ni v kóho bôlš nemá, a to była zvyčájna rúža. Tôlko ja i miêv, što zvyčájnu rúžu i try vulkány vyšynóju po koliêno, z kotórych odín, músit, zhas navsé… Jakí z mené v takôm rázi pryne?" Vôn lôh u travú i zapłákav.

XXI

Tohdý jakráz zjavívsie lis.

– Dóbry deń, – skazav lis.

– Dóbry deń, – viêtno odkazáv Małý Pryne i ohlánuvsie, ále nikóho ne pobáčyv.

– Ja óde, – počúvsie hółos, – pud jábłynioju.

– Chto ty? – zapytáv Małý Pryne. – Ty vélmi hóży…

– Ja – lis, – skazáv lis.

– Chodí pozabavlájemsie, – poprosív Małý Pryne. – Mniê tak smútno…

– Ja ne mohú zabavlátisie z tobóju, – skazáv lis. – Ja ne osvójany.

– Ach, vybačáj, – skazáv Małý Pryne. Ále, podúmavšy, dodáv: – Što znáčyt „osvójiti"?

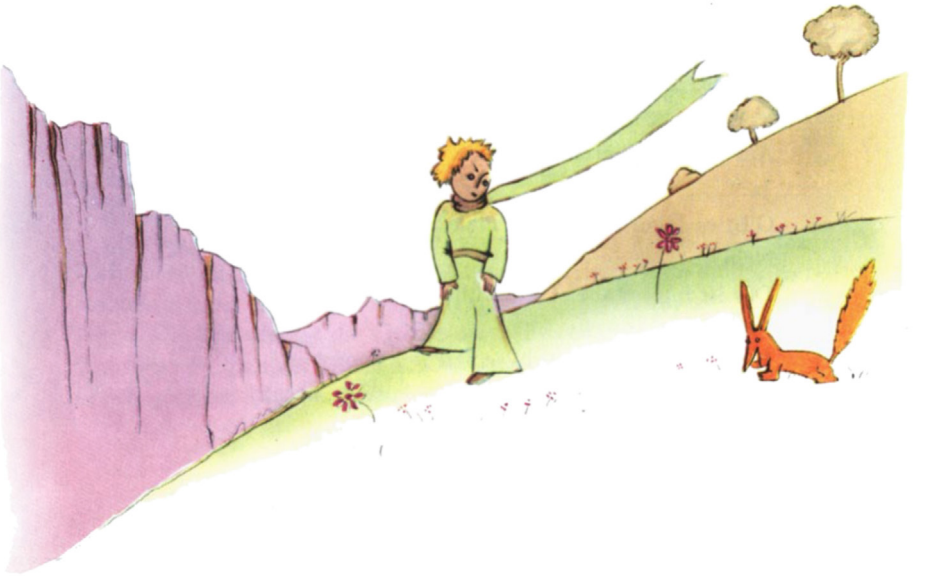

– Ty netutéjšy, – skazáv lis. – Čohó ty tut šukáješ?

– Šukáju ludí, – skazáv Mały Pryncˇ. – A što znáčyt „osvójiti”?

– Lúde májut strêlby i chódiat na polovánie, – skazáv lis. – Siête môcno dopikáje! I šče voný hodújut kúry. Siête odné, što mniê v jich podobájetsie. Ty šukáješ kurý?

– Niê, – odkazáv Małý Pryncˇ. – Ja šukáju pryjáteluv. A što znáčyt „osvójiti”?

– To preč zabýte słóvo, – skazáv lis. – Voné znáčyt „stvorýti vjaź”…

– Stvorýti vjaź?

– Alé ž, – skazáv lis. – Tepér ty dla mené tôlko małý chłópeć, preč takí sámy, jak sto týsiač ínšych małých chłopcí. I ty mniê nepotrêbny. I ja tobiê tóže nepotrêbny. Ja dla tebé tôlko lis, preč takí, jak sto týsiač ínšych. Ále kolí ty mené osvójiš, my stánemo potrêbny odín odnómu. Ty búdeš dla mené odín na ciêłum sviêti. I ja búdu dla tebé odín na ciêłum sviêti…

– Ja začynáju rozumiêti, – skazáv Małý Pryncˇ. – Je odná kviêtka… zdajétsie, što voná mené osvójiła…

– Siête możlive, – skazáv lis. – Na Zemliê zdarájutsie rázny réčy…

– Ach, siête byłó ne na Zemliê, – skazáv Małý Pryncˇ.

Lis zacikávivsie:

– Na ínšuj planéti?

– Tak.

– A na tôj planéti je polovníčy?

– Niê.

– Jak cikávo! A kúry?

– Niê.

– Nemá réčy doskonálych, – uzdychnúv lis. Ále po chvíli zahovorýv pro siête sáme: – Núdne v mené žýcie. Ja polúju na kurý, lúde polújut na mené. Usiê kúry odinákovy, i vsiê lúde odinákovy. Tomú mniê nudnováto. Ále kolí b ty mené osvójiv, mojé žýcie nabrálo b blásku. Ja rozpuznaváv by tvojiê króki séred usiêch ínšych. Čújučy čužýje króki, ja chovájusie pud zemlú. Tvojiê króki vytiaháli b mené z norê, jak múzyka. Podivísie! Báčyš hénde tóje póle zbôža? Ja ne jiêm chliêba. Dla mené zbôže nepotrêbne. Zbôže ničóho mniê ne hovóryt. I siête takóje smútne! Ále v tebé zołotýje vołosý. Kolí mené osvójiš, siête búde čudiésne! Zołotóje zbôžê búde prypomináti mniê tebé. I ja polublú šélest kołôsia na viêtrovi…

Lis zmóvk i dóvho pryhladávsie Małómu Prýncovi.

– Prošú tebé, osvôj mené! – skazáv vôn.

– Ja b ochvôtno, – skazáv Małý Prync, – ále v mené nemá mnôho času. Mniê šče tréba znajtí pryjáteluv i doznátisie pro mnôho réčuv.

– Doznátisie móžna tôlko pro týje réčy, kotóry osvójiš, – skazáv lis. – U ludí nemá času na tóje, kob što-léń doznavátisie. Voný kuplájut hotóvy réčy v sklépach. Ále takích sklépuv, de handlováli b pryjátelami, nemá, tomú v ludí nemá pryjáteluv. Se chóčeš miêti pryjátela, osvôj mené!

– A što dla siêtoho tréba zrobíti? – zapytávsie Małý Prync.

– Tréba býti vélmi terplívym, – odkazáv lis. – Najpéruč siaď hénde-ó, tróchi zdaléka, na travú. Ja búdu húlkati na tebé krájom óka, a ty ničóho ne hovorý. Słová tôlko vyklikájut nedorozumiênie. Ále kážnoho dnia ty móžeš prysiadátisie tróchi bližêj…

Nazávtra Małý Prync znov pryjšóv na siête sáme miêstie.

– Lépi prychóď use v toj sámy čas. – skazáv lis. – Kolí ty, naprýkład,

búdeš prychóditi o četvértuj hodíni, ja vže o trétiuj začnú odčuváti rádosť. Čym bližêj do význačanoji hodíny, tym bôlš ščaslívy ja búdu. O četvértuj hodíni ja vže búdu rozvorúšany i roztryvóžany: ja doznájusie ciný ščástia! A kolí ty búdeš prychóditi o buď-jakôj hodíni, ja ne búdu znáti, na jakúju hodínu šykováti svojé sércie... Tut potrêbny rytuáł.

– A što takóje „rytuáł"?

– Siête slóvo tóže davnó zabýte, – odkazáv lis. – To štoś, od čohó jakíś deň róbitsie nepodôbny do vsiêch ínšych dion, a jakájaś hodína nepodôbna do vsiêch ínšych hodín. Ot že, u mojích polovníčych je takí rytuáł. U četverhí voný tanciújut z vjoskóvymi divčátami. Tomú četvér dla mené – čudiésny deň. Ja idú na prohúłku i dochódžu do samóho vinohrádnika. Kolí b polovníčy tancióváli jak popadé, usiê dniê bylí b odinákovy i ja ne miêv by jak oddychnúti.

Takím sposóbom Małý Prync osvójiv lísa. A kolí nastupíła hodína rozłúki, lis skazáv:

– Ach! Ja búdu płákati po tobiê.

– Ty sam vinováty, – skazáv Małý Prync. – Ja ž ne miêv namiêru tebé pokrývditi, ty sam schotiêv, kob ja tebé osvójiv…

– Tak, zrozumiêło.

– Ále ty búdeš płákati?

– Zrozumiêło.

– Znáčyt, tobiê siête ničóho ne dałó!

– Ále ž dałó! – zaperéčyv lis. – Zhadáj, što ja tobiê skazáv pro kólor zbôża.

Pótum lis dodáv:

– Pujdí podivísie šče raz na rúży. Ty zrozumiêješ, što tvoja – odína na sviêti. A kolí vérnešsie, kob rozvitátisie zo mnóju, ja tobiê skažu odín sekrét, i to búde môj podárok.

Małý Prync pujšóv podivítisie na rúży.

– Vy ni tróchi ne podôbny do mojóji rúży, – skazáv vôn jim. – Vy šče ništó. Nichtó vas ne osvójiv, i vy nikóho ne osvójili. Takím upéruč byv lis. Vôn ničým ne odrôzniuvavsie od sta týsiač ínšych lísuv. Ále ja z jim podružýv, i vôn teper – odíny na ciêłum sviêti.

Rúży môcno zumiêlisie.

– Vy hóży, ále pustýje, – skazáv vôn šče. – Dla vas nikómu ne zachóčetsie vmertí. Zrozumiêło, mojá rúža jakómuś zvyčájnomu chodokóvi móže pokazátisie takóju, jak i vy. Ále dla mené voná važniêjša od vas usiêch, bo to jijiê ja pudliváv. Bo to jijiê ja nakryváv klóšom. To jijiê ja zastavláv od viêtru paraványom. Bo to dla jijiê ja zabiváv húseniciuv, pokínuvšy tôlko dviê abo try, kob výveliśie motyłkí. Bo to jijiê ja słuchav, kolí voná płákała, i kolí vychvalałasie, i kolí náveť movčáła. Bo voná mojá.

Małý Prync vernúvsie do lísa.

– Byváj… – skazáv vôn.

– Byváj, – skazáv lis. – A o-tó môj sekrét, vôn vélmi prósty: dóbre bačytsie tôlko sérciom. Najvažniêjšoho očýma ne pobáčyš.

– Najvažniêjšoho očýma ne pobáčyš, – povtorýv Małý Prync, kob lépi zapometáti.

– Tvojá rúža vážna dla tebé tomú, što ty oddáv jôj mnôho času.

– Tomú, što ja oddáv jôj mnôho času… – povtorýv Małý Prync, kob lépi zapometáti.

– Lúde zabýli siêtu právdu, – skazáv lis. – Ále ty ne povínion zabyváti. Ty beréš odkáznosť za vsio, što osvójuješ. Ty odkázuješ za svojú rúžu…

– Ja odkázuju za svojú rúžu… – povtorýv Małý Prync, kob lépi zapometáti.

XXII

– Dóbry deń, – skazáv Małý Prync.

– Dóbry deń, – skazáv strêłočnik.

– Što ty óde róbiš? – zapytáv Małý Prync.

– Sortúju pasažýruv na páčki po týsiačy, – odkazáv strêłočnik. – Odpravláju v pojizdách – odín naprávo, drúhi naliêvo.

Chútki pójizd, z rozsviêtlanymi óknami, proletiêv jak hrôm, i búdka strêłôcnika zadryžáła.

– Vélmi spišájutsie, – skazáv Małý Prync. – Čohó voný šukájut?

– Náveť sam mašyníst siêtoho ne znáje, – skazáv strêłočnik.

I v drúhi bôk prohrymiêv šče odín chútki pójizd.

– Voný vže voróčajutsie? – zapytáv Małý Prync.

– To ne týje sámy, – skazáv strêłočnik. – To ínšy.

– Jim ne byłó dóbre tam, de voný bylí vpéruč?

– Tam dóbre, de nas nemá, – skazáv strêłočnik.

I prohrymiêv šče tréti rozsviêtlany pójizd.

– Voný chóčut dohnáti tych pérših? – zapytáv Małý Prync.

– Voný nikóho ne dohoniájut, – skazáv strêłočnik. – Vony tam spjat u vagónach ábo prósto sidiát i poziachájut. Tôlko diêti prytiskájut nosý do ókon.

– Tôlko diêti viêdajut, čohó šukájut, – skazáv Mały Prync. – Voný oddajút čas svojôj šmatiánuj lálci, kotóra stanóvitsie dla jich vážna, i płáčut, kolí jijiê od jich zabirájut…

– Jich ščástie, – skazáv strêłočnik.

XXIII

– Dobry deń, – skazáv Małý Prync.

– Dobry deń, – skazáv kupéć.

Kupéć handlováv najnoviêjšymi pigúłkami, kotóry natoláli smáhu. Kovknéš takúju pigúłku, i pótum ciêły týždeń ne chóčetsie píti.

– Našto ty jich prodajéš? – zapytáv Małý Prync.

– Od jich velíka oščádnosť času, – odkazáv kupéć. – Pódług pudlíku spicijalístuv, móžna oščáditi pjaťdesiát try minúty na týždeń.

– A to robíti z tými pjaťdesiatióma tróma minútami?

– Što sobiê chóčeš…

„Kolí b u mené byłó pjaťdesiát try minúty času, – podúmav Mały Prync, – ja b pomalútku pujšóv do kołódecia…”

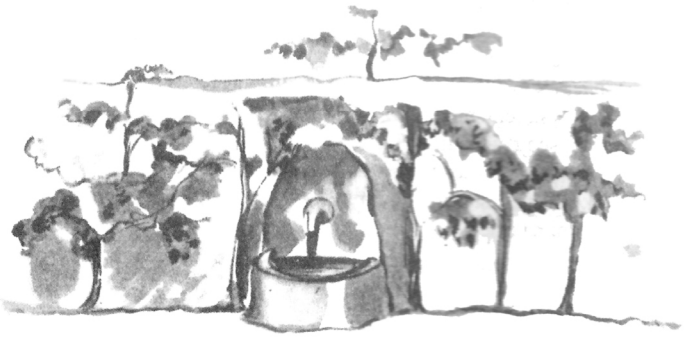

XXIV

Minúv týždén od času, kolí mniê popsovávsie mótor na pustýni. Słúchajučy pro kupciá pigúłkami, ja výpiv ostátni krápli zapásu vodý.

– Tak, tvojiê vspomínki vélmi choróšy, – skazáv ja Małómu Prýncovi, – ále ja šče ne połádiv samolóta, u mené ne ostáłosie ni krápli vodý, i ja tóže byv by sčaslívy, kob môh pujtí prósto do kołódecia!

– Lis, z kotórym ja podružýv…

– Môj malútki, mniê tepér ne do lísa!

– Čom?

– Tomú, što dovedétsie vmertí od smáhi…

Vôn ne zrozumiêv mojóji dúmki i skazáv:

– Dóbre, kolí v tebé byv pryjátel, náveť jak tréba vmertí. Ja vélmi zadovólany, što družýv z lísom…

„Vôn ne rozumiêje, jakája velíka tut nebezpéka, – podúmav ja. – Vôn nikóli ne odčuváv ni hółodu, ni smáhi. Jomú chvatáje tróchi sóncia…"

Vôn podivívsie na mené i odkazáv na mojú dúmku:

– Mniê tóže chóčetsie píti… Pošukájmo kołódecia…

Ja zneochvóčano machnúv rukóju: nemá sénsu šukáti kołódecia navhád na velíziarnuj pustýni. Odnák my výrušyli v doróhu.

Dóvhi hodíny my išlí i movčáli, naréšti stemniêło i na nébi zamorýhali zôrki. Od smáhi ja dostáv horáčki i báčyv týje žôrki, jak u sniê. Słová Małóho Prýnca krutílisie v mojôj hołoviê.

– Znáčyt, ty tóže odčuváješ smáhu? – zapytávsie ja.

Ále vôn ne odkazáv na mojé pytánie. Vôn popróstu skazáv:

– Vodá móže býti dóbra i dla sércia…

Ja ne zrozumiêv jóho odkázu, ále promovčáv. Ja znav, što ne tréba johó rozpýtuvati.

Vôn stomívsie. Siêv na pisók. Ja siêv póbuč johó. My pomovčáli. Pótum vôn skazáv:

– Zôrki vélmi hóžy, tomú što deś tam je kviêtka, kotóroji ne vídno…

Ja odkazáv „alé ž" i móvčki divívsie na výdmy piskú, osviêtlany miêseciom.

– I pustýnia hóža… – dodáv vôn.

To právda. Mniê vse podobáłasie pustýnia. Móžna siêsti na výdmi. Ničóho ne vídno. Ničóho ne čútno. Ále štóś odnák promenít u tišyniê…

– Pustýnia choróša tomú, – skazáv Małý Prync, – što deś v jôj skryvájutsie kryníci…

Ráptom ja zdivóvany zrozumiêv, čom tak tájno promenít pisók. Kolí ja byv małým chłópciom, ja žyv u vélmi starôm dómi, pro kotóry hovoryli, što v jôm schováli skarb. Zrozumiêło, nichtó johó tak i ne znajšóv, a móže nichto johó i ne šukáv. Ále čerez siête ciêły dôm byv jak začaróvany. môj dôm skryváv tajemníciu v svojôm sérci…

– Tak, – skazáv ja Małómu Prýncovi. – Čy to dôm, čy zôrki, čy pustýnia – najchorôšče v jich tóje, čohó ne vídno!

– Ja rády, što ty odnóji dúmki z mojím pryjátelom lísom, – skazáv vôn.

Pótum Małý Pryncзasnúv, i ja vziav johó na rúki i pujšóv daliêj. Ja byv rozvorúšany. Mniê zdaválosie, što ja nesú kréhki skarb. Mnie zdaválosie náveť, što ničóho bôlš kréhkoho ne było na Zemliê. Pry sviêtli miêsecia ja divívsie na jóho bliêdny łob, zaplúščany óčy, na poviêsmy vołosôv, kotórymi vorušýv viêtior, i skazáv sobiê: „Siête, što ja báču, to tôlko obołônka. Najvažniêjšoho ne vídno…"

Jóho puvrozkrýty húby lóhko vsmichálisie, i ja sobiê šče skazav: „Najmucniêj z vsioho v siêtum Małôm Prýncovi porušáje mené jóho viêrnosť kviêtci, toj óbraz rúży, kotóry sviêtit v jôm jak półymje gaznika náveť vo sniê…" I vôn mniê zdávsie šče bôlš kréhki. Abý-jakí póduv viêtru móže zahasíti gaznika – tréba dóbre johó zachiláti… I, tak idučý, nad rániom ja dojšóv do kołódecia.

XXV

– Lúde pchájutsie do chútkich pojizdôv, ále sámi ne znájut, čohó šukájut, – skazáv Małý Pryncза. – Tomú tovkútsie to v odín bôk, to v drúhi…

Pótum vôn dokínuv:

– I nijákoho tółku…

Kołódeć, do jakóho my pryjšlí, byv ne takí, jak vsiê kołodeciê na Sahary. Saharýjski kołodeciê to prósto jamkí, výkopany v piskóvi. A siêty prypomináv pravdívy vjoskóvy kołódeć. Ále nijákoji vjóski tut ne było, i ja podúmav, što to son.

– Jak dívno, – skazáv ja Małómu Prýncovi, – tut vsio pryšykóvane: i kóvorot, i vidró, i verówka…

Vôn zasmijávsie, dotknúvsie do verówki, stav krutíti kóvorotom. I kóvorot zarypiêv jak starý piêvnik na dachóvi, kotórym dóvho ne vorušýv viêtior.

– Čúješ? – skazáv Małý Pryncз. – My zbudíli kołódecia, i vôn zaspiváv…

Ja bojávsie, kob vôn ne stomívsie:

– Daj mniê, siête zatíažkie dla tebé.

Ja pomálu výtiahnuv vidró navérch i postáviv johó rômno na krajóvi kołódecia. U mojích úšach daliêj zvučáło rypiênie kóvorota, vodá v vidrê šče dryžáła, i v jôj tanciováli sónečny zájčyki.

– Mniê chóčetsie popróbuvati siêtoji vodý, – skazáv Małý Prync. – Daj mniê napítisie…

I ja zrozumiêv, čohó vôn šukáv!

Ja pudniáv vidró do jóho róta. Vôn piv nahnóm, zaplúščyvšy óčy. Siête vyhladálo jak na jakôjś hostíni. To ne byłá zvyčájna vodá. Voná narodíłasie z máršu pud zôrkami, z rypiênia kóvorota, z výsiłku mojích ruk. Voná byłá jak dóbry podárok sérciovi. Kolí ja byv małým chłópciom, tak svitílisie dla mené ruzdvjanýje podárki: svičkámi na jôłci, múzykoju orgánuv na puvnôčnuj słúžbi, łaskávymi vsmiêškami.

– Lúde na tvojôj planéti, – skazáv Małý Prync, – hodújut pjať týsiač rúžuv u odnôm horódi… i ne znachódiat tohó, čohó šukájut…

– Ne znachódiat, – pryznáv ja.

– A tym časom tóje, čohó voný šukájut, móžna znajtí v odnôj-odniútkuj rúži ábo v krápli vodý…

– Zrozumiêło, – odkazáv ja.

Małý Prync dokínuv:

– Ále óčy slipýje. Šukáti tréba sérciom.

Ja napívsie. Mniê lóhko dýchałosie. Na svitáni pisok máje kólor medu. I od siêtoho kóloru ja tóže byv ščaslívy. Z čohó mniê byłó smutkováti?..

– Ty povínion zderžáti svojé obiščánie, – mjáhko skazáv Małý Prync, znov prysiêvšy kóło mené.

– Jakóje obiščánie?

– Pomniš… ty obiščáv namórdnik dla baráńčyka… Ja ž odkázuju za túju kviêtku!

Ja výniav z kišéni svojiê rysúnki. Małý Prync podivívsie na jich i zasmijávsie:

– Tvojiê baobáby tróchu podôbny do kapústy…

– Och!

A ja tak hordívsie svojími baobábami!

– A v tvojóho lísa úcha… tróchu prypominájut róhi… I takíje dóvhi!

I vôn znov zasmijávsie.

– Ty nespravedlivy, môj družók. Ja ž nikóli ne vmiêv ničóho narysováti, krómi užôv bóa, zakrýtych i odkrýtych.

– Nu, ničóho, – skazáv vôn. – Diêti zrozumiêjut.

Ja narysováv namórdnika i zo stisnutym serciom podáv rysúnok jomú:

– Ty štoś planúješ, a ja ničóho ne znáju…

Ále vôn mniê ne odkazáv.

– Znáješ, – skazáv vôn, – závtra búde rôk, jak ja popáv do vas na Zemlú…

Pomovčáv i pótum dodáv:

– I vpav preč blízko zsiôl…

Vôn počyrvoniêv.

I znov, neviď-čóm, mniê stálo tiážko na dušê. Odnák ja zapytáv:

– Znáčyt, to ne byv vypádok tohó ránia vôsim dion tomú, kolí my z tobóju poznakómilisie, što ty chodív tut odín, týsiaču mil od čoloviêčoho žytlá? Ty vernúvsie na miêstie, de tohdý vpav?

Małý Prýnc počyrvoniêv šče mucniêj.

A ja dokínuv, z vahániom:

– A móže tomú, što minúv rôk?..

Małý Prync znov počyrvoniêv. Vôn nikóli ne odkázuvav na pytáni, ále kolí chtoś čyrvoniêje, to siête znáčyt “tak”, právda?

– Ja bojúsie… – začáv hovorýti ja.

Ále vôn mniê pererváv:

– Tobiê porá brátisie za robótu. Idí do svojóji mašýny. Ja búdu ždáti tebé óde. Vernísie závtra véčerom…

Mené siête ne vspokójiło. Ja prypómniv sobiê lísa. Kolí dajéš sebé osvójiti, pótum dovóditsie i płákati.

XXVI

Nedaléko kołódecia byłá rujína starógo kámennoho múru. Kolí ja skônčyv svojú robótu i nastúpnoho nadvečôrka vernúvie tudý, ja šče zdaléka pobáčyv, što Małý Prync sidít na múrovi, zviêsivšy nóhi. I ja včúv jóho hółos.

– Ty ne pometaješ? – hovorýv vôn. – Siête byłó zusiêm ne tut!

Chtoś jomú napévno odkazáv, bo vôn znov odozvávsie:

– Tak, tak, siête byłó rôk tomú, deń-u-deń, ále v ínšum miêsti…

Ja prybližávsie do múru, ále nikóho bôlš kóło johó ne báyv i ne čuv.

Małý Prync znov komúś odkazáv:

– Zrozumiêło. Ty pobáčyš, de začynájutsie mojiê slidy na piskóvi. I tam mené ždi. Diś unočê ja tudý pryjdú.

Ja byv dvádceť métruv od múra, ále ciêły čas šče nikóho ne báčyv.

Pomovčávšy, Małý Prync dodáv:

– U tebé dóbry jad? Ty vpévniana, sto ja ne búdu dóvho múčytisie?

Ja stav, mojé sércie stísnułosie, ále ja šče ne rozumiêv.

– Tepér idí, – skazáv Małý Prync. – Ja chočú zoskóčyti vniz!

Ja opustív zrôk – i ážno puskóčyv! Z pudnôža múru do Małóho Prýnca pudnimáła hołovú odná z tych žóvtych zmiêjuv, jad kotórych zabiváje za trýdceť sekúnd. Mácajučy v kišéni revólver, ja kínuvsie bihóm do jijiê, ále pry zvúkovi mojích krókuv zmijá tichútko kovzonúła po piskovi, jak zamirájuščy ručajók, i ne spišájučysie, z lohkim metalíčnym chrústom usliznúłasie mížy kameniê.

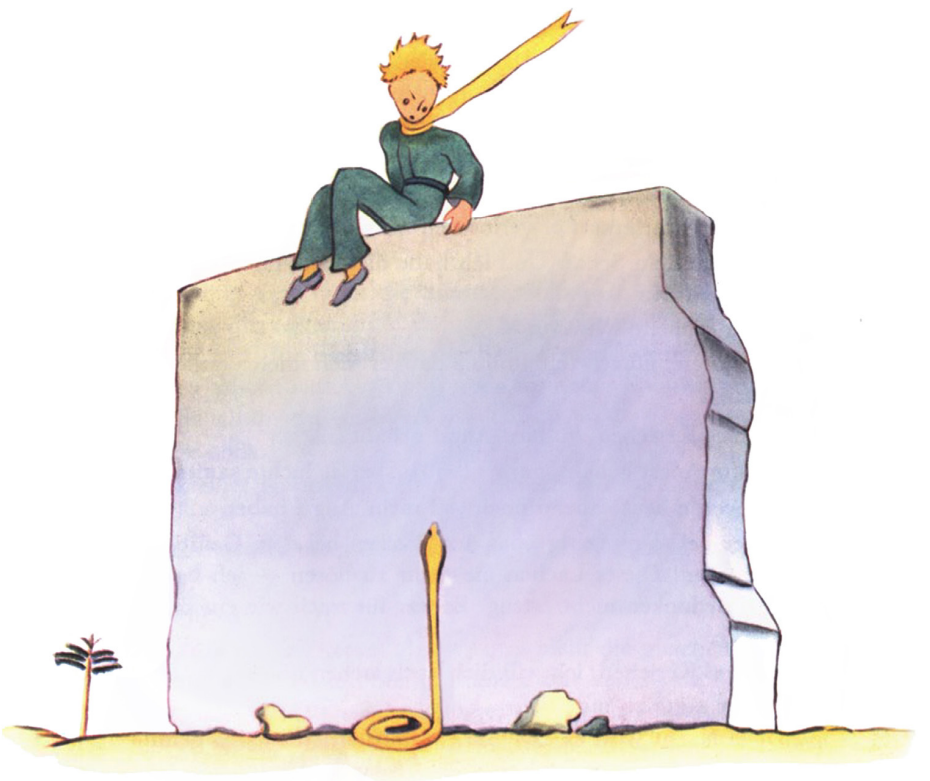

Ja pospiêv dobiêhčy do múru v čas, kob pudchvatíti na rúki mohó Małóho Prýnca, biêłoho jak sniêh.

– Što to za históryja? Ty tepér hovóryš zo zmiêjami?

Ja rozvjazáv jóho zołotý šálik. Namočýv jomú skróni i zastáviv výpiti vodý. Ále ne odvážyvsie bôlš ni pro što pytáti. Vôn podivívsie na mené povážno i obniáv moju šýju rukámi. Ja čuv, što jóho sércie bjétsie, jak u pudstrêlanoji ptáški, kotóra vmiráje. Vôn skazáv:

– Ja rády, što tobiê vdałósie połáditi tvojú mašýnu. Tepér ty móžeš vernútisie dodómu…

– Skôl ty znáješ?

Ja sáme zbirávsie jomú skazáti, što, choť sam siêtoho ne spodivávsie, mniê vdałósie połáditi samolóta!

Vôn ne odkazáv na mojé pytánie, tôlko dodáv:

– Ja tóže dísiaka vernúsie dodómu…

Pótum vôn prodóvžyv zo smútkom:

– To namnôho daliêj… i namnôho trudniêj…

Ja odčuváv, što diêjetsie štoś dívnoho. Ja môcno obnimáv joho, jak búďto małóje ditiá, odnák mniê zdaválosie, što vôn opadáje v bézdoń, i ja ne mohú johó vtrýmati…

Jóho povážny póhlad hubívsie deś u dali.

– U mené búde tvôj baráńčyk. I skrýnka dla baráńčyka. I namórdnik…

Vôn smútno vsmichnúvsie.

Ja dóvho čekav, odčuvájučy, jak vôn pomálu dochódit do sebé.

– Môj małý, ty perelakávsie…

Vôn napévno byv perelákany! Ále vôn potíchu zasmijávsie:

– Diś véčerom mniê búde šče strašniêj…

Mené znov zmoróziło odčuvánie čohóś nezvorôtnoho. Ja ne môh perenestí dúmki, što nikóli bôlš ne včúju, jak vôn smijétsie. Jóho smiêch byv dla mené jak krynícia v pustýni.

– Môj małý, ja chočú šče posłúchati, jak ty smijéśsie…

Ále vôn skazáv:

– Diś vnočê miné rôk. Mojá zôrka stáne jakráz nad tym miêstiom, de ja vpav rôk tomú…

– Posłúchaj, siête vsio pro zmijú, pro spotkánie i pro zôrku – to tôlko zły son, právda?

Ále vôn ne odkazáv.

– Tohó, što najvažniêjše, ókom ne zobáčyš… – skazáv vôn.

– Tak, maješ ráciju…

– Siête jak z kviêtkoju. Kolí lúbiš kviêtku, kotóra rosté na odnôj z zôrok, jak chorošé vnočê divítisie na nébo. Usiê žôrki rozcvitájut…

– Tak, máješ ráciju…

– Siête jak z vodóju. Kolí ty dav mniê napítisie, vodá byłá jak múzyka, i vsio čérez kóvorot i verókvu… Pómniš?.. Voná byłá takája dóbra…

– Tak, máješ ráciju…

– Unočê ty podívišsie na zôrki. Mojá zôrka vélmi malútka, ja ne mohú tobiê jijiê pokazáti. Tak lépi. Mojá zôrka búde dla tebé prósto odnóju z zôrok. I ty polúbiš divítisie na zôrki… Voný vsiê stánut tvojími pryjátelniciami. Ja choču dáti tobiê podárok…

I vôn zasmijávsie.

– Ach, môj mały, jak ja lublú, kolí ty smijéšsie!

– To jakráz búde môj podárok… To búde jak z vodóju…

– Što ty chóčeš skazáti?

– U kážnoho čołoviêka svojiê zôrki. Dla tych, chto podorôžničaje, voný pokázujut doróhu. Dla ínšych voný tôlko małýje ohońkí. Dla učónych voný je problémoju. Dla mojóho biznesména voný – zółoto. Ále dla vsiêch siêtych ludí zôrki – nimýje. A v tebé búdut zôrki, jakích ne máje nichtó…

– Što ty chóčeš skazáti?

– Kolí ty podívišsie vnočê na nébo, usiê zôrki búdut smijátisie do tebé, tomú što ja búdu žýti i smijátisie na odnôj z jich. U tebé búdut zôrki, kotóry vmiêjut smijátisie!

I vôn znov zasmijávsie.

– I kolí ty potiêšyšsie (my vsiê nakunéc potišájemsie), to búdeš zadovólany, što mené znáv. Ty vse búdeš mojím pryjátelom. Búdeš miêti ochvótu posmijátisie zo mnóju. Čas od čásu ty búdeš odčyniáti oknó ot tak, dla pryjémnosti… I tvojiê pryjáteli búdut zdívlany, što ty smijéšsie,

dívlačysie na nébo. A ty jim skážeš: “Tak, ja vse smijúsie, jak báču zôrki!” I voný podúmajut, što ty varját. O-takí fókus ja tobiê zroblú…

Vôn znov zasmijávsie.

– To tak, jákby ja zámiś zôrok podarováv tobiê šelestuný, kotóry vmiêjut smijátisie…

I vôn znov zasmijávsie. A pótum znov spovažniêv:

– Znáješ… diś unočê… ty ne prychóď.

– Ja tebé ne pokínu.

– Ja búdu vyhladáti, jákby mniê boliêło… jákby ja vmiráv. Tak vonó byváje. Ne prychóď divítisie na siête, ne várto.

– Ja tebé ne pokínu.

Ále štoś ne daváło jomú spokóju.

– Ja tobiê siête kažú… šče j tomu, što zmijá… Ráptom voná tebé vkúsit… Zmiêji, voný złýje. Voný móhut kusáti dla pryjémnosti…

– Ja tebé ne pokínu.

Ále odná dúmka vspokójiła johó:

– Právda, zmijá ne máje tôlko jádu, kob ukusíti drúhi raz…

U siêtu nôc ja ne zavvážyv, jak vôn výrušyv u doróhu. Vôn výšmyhnuv bez šúmu. Kolí ja johó dohonív, vôn išóv špárkim krókom.

– A, to ty… – skazáv vôn tôlko. I vziav mené za ruku.

Ále šče štoś johó tryvóžyło:

– Ty nedóbre zrobív. Tobiê búde prýkro na mené divítisie. Ja búdu vyhladáti jak mreć, a to ne búde právda…

Ja movčáv.

– Rozumiêješ, to vélmi daléko. Mojé tiêło zatiážkie. Ja ne zmohú vziáti johó z sobóju.

Ja movčáv.

– To búde tak, jákby skínuti z sebé starúju obołônku. U siêtum nemá ničóho strášnoho…

Ja movčav.

Jomú stáło tróchu ne po sobiê. Ále vôn popróbuvav šče raz:

– Znáješ, búde tak chorošé. Ja tóže búdu divítisie na zôrki. I vsiê zôrki búdut jak kołodeciê z ryplívym kóvorotom. Usiê zôrki dadút mniê napítisie…

Ja movčav.

– To búde takóje zabávne! U tebé búde pjaťsot milijónuv zvonóčkuv, a v mene búde pjaťsot milijónuv kołodeciôv…

I vôn zmovk, tomú što zapłákav.

– My pryjšlí. Daj mniê zrobíti šče krok samómu.

I vôn siêv, bo jomú stáło strášno.

Vôn šče skazáv:

– Znáješ… mojá kviêtka… ja za jijiê odkázuju! Voná takája słabája! Takája naívna! Máje štýry ničóho nevárty koluchí, kob boronítisie od sviêtu…

Ja tóže siêv, tomú što nóhi mené ne trymáli. Vôn skazáv:

– Ot i vsio…

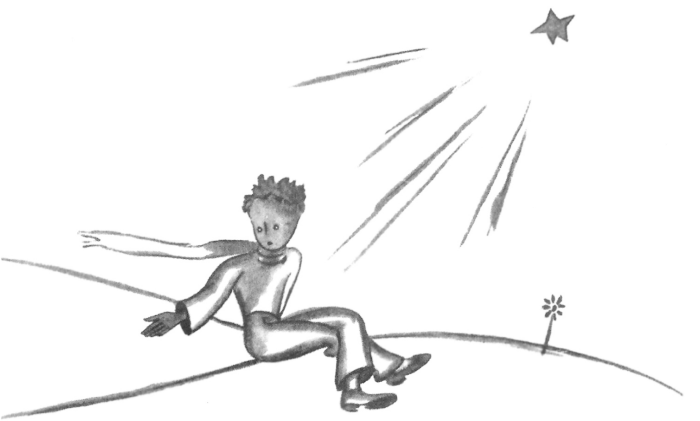

Vôn šče tróchu vahávsie, pótum ustáv. Postáviv odín krok. A ja ne môh povorušýtisie.

Jak búďto žóvta bliskavícia ziáchnuła kóło jóho nôh. Chvílku vôn stojáv neruchómo. Ne krýknuv. Pótum upáv, pomálu, jak pádaje dérevo. Ničóho ne byłó čúti, bo vôn upav na pisók.

XXVII

Z tóho času minúło vže šêsť liêt... Ja šče nikómu pro siête ne rozkázuvav. Kolí ja vernúvsie, mojiê továryšy bylí rády, što báčat mené žyvým. Mniê byłó smútno, ále ja jim skazáv: „Ja stomívsie..."

Ja tepér užé tróchu potiêšyvsie. To znáčyt... šče ne preč. Ále ja znáju napévno, što vôn vernúvsie na svojú planétu, bo kolí rozvidniêło, ja ne znajšóv jóho tiêła. Ne byłó vonó takóje tiážkie... A po nóčach ja lublú słúchati zôrki. To tak, jakby zvónili pjaťsot milijónuv zvonóčkuv...

Ále ó-što cikávo: kolí ja rysováv namórdnika, ja zabyvsie pro ramiêńčyk! Małý Prýnc ne máje jak počepíti johó baráńčykovi. I ja pytájusie sam sebé: „Što tam diêjetsie na jóho planéti? Može, baráńčyk zjiêv kviêtku..."

Časom ja hovorú do sebé: „Napévno ničóho ne stálosie! Małý Prync usé nánuč prykryváje svojú kviêtku sklaným klóšom i dóbre pilnúje svojóho baráńčyka..." Tohdý ja ščaslívy. I vsiê zôrki tícho smijútsie.

A časom ja kažú sobiê: „Byváje, što čołoviêk na chvílu perestáne vvažáti – i siêtoho chvátit! Zabúdetsie véčerom prykrýti kviêtku klóšom ábo baráńčyk potíchu výjde zo skrýni vnočê... I tohdý zôrny šelestuný zachódiatsie płáčom..."

U siêtum skryvájetsie velíka tajemnícia. Dla vas, chto tóže polubív Małóho Prýnca, jak i dla mené, ne vsiorômno, čy v jakômś miêsti, ne vjadómo de, baráńčyk zjiêv abo ne zjiêv odnú rúžu...

Podiviêteś na nébo. Zapytájte sebé: baráńčyk zjiêv túju kviêtku čy niê? I pobáčyte: usió pominiájetsie...

I ni odín dorósły nikóli ne zrozumiêje, čom siête takóje vážne!

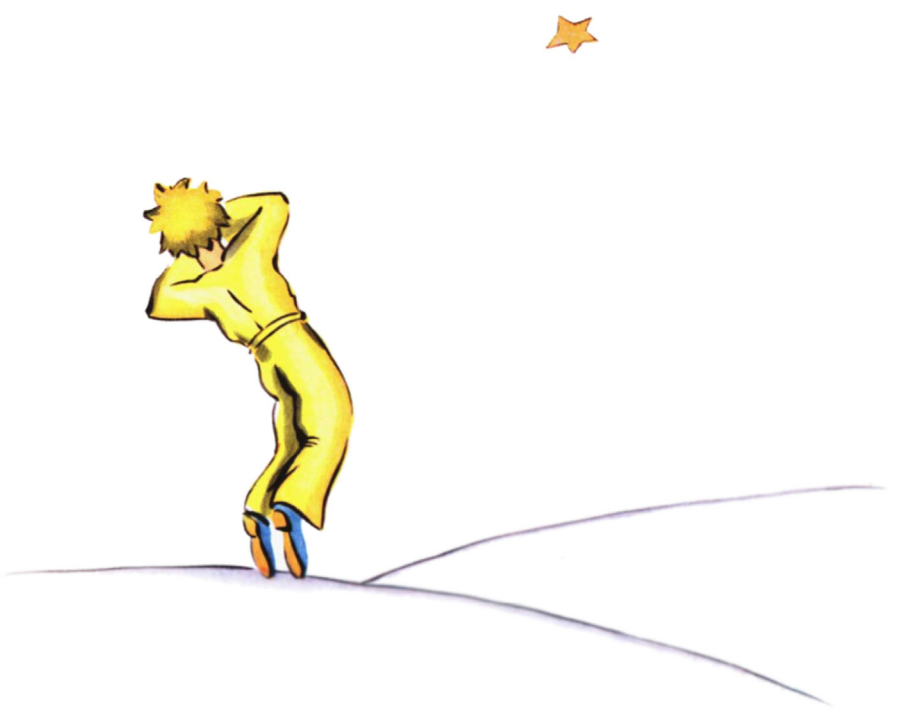

To dla mené najchorôšče i najsmutnijéše miêstie na ciêłum sviêti. To takí sámy rysúnok, jak i na poperédniuj storônci, ále ja narysováv johó šče raz, kob vy lépi johó rozhlédili. To tut Małý Prync zjavívsie na Zemliê, a pótum zníknuv.

Podiviêteś uvažniêj, kob napévno rozpoznáti siête miêstie, jak koli-léń popadéte na pustýniu v Áfryci. Jak koli-léń búdete projizdžáti tudóju, molú vas, ne spišájte, postôjte tróchu pud siêtoju zôrkoju! I kolí do vas pudýjde chłópeć z zołotými vółosami, kolí vôn búde smijátisie i ne búde odkázuvati na vášy pytáni, vy napévno dohadájetesie, chto vôn takí. Tohdý zrobiête mniê łásku! Potiêšte mené v mojôm žálovi i napišête mniê bez odkładu, što vôn vernúvsie...

Słowniczek trudniejszych podlaskich słów i wyrażeń

Alfabet podlaski:

A a, B b, C c, Ć ć, Č č, D d, DZ dz, DŹ dź, DŽ dž, Ď ď, E e, Ê ê, F f, G g, H h, CH ch, I i, IÊ iê, J j, K k, L l, Ł ł, M m, N n, Ń ń, O o, Ô ô, P p, Q q, R r, S s, Ś ś, Š š, T t, Ť ť, U u, V v, W w, X x, Y y, Z z, Ź ź, Ž ž.

Zasady czytania liter podlaskich:

Litery *č, š, ž* czytamy odpowiednio jak polskie *cz, sz, ż.*

Litery *ď* i *ť* czytamy odpowiednio jak miękkie *d* i *t* (*дь, mь*) w języku ukraińskim.

Literę *dž* czytamy jak polskie *dż*.

Literę *v* czytamy jak polskie *w.*

Literę *h* czytamy dźwięcznie, tzn. jako dźwięczny odpowiednik bezdźwięcznej głoski *ch* (np. jak *h* w angielskich słowach *heavy* czy *hard*).

Literę *ł* czytamy bez zaokrąglenia warg, dotykając językiem przednich zębów, jak literę *л* w języku białoruskim lub ukraińskim.

Grafemy *ć, ś, ź, dź* czytamy z trochę mniejszym zmiękczeniem niż odpowiadające im litery w alfabecie polskim.

Dyftong *ô* czytamy zaczynając od *u* i płynnie przechodząc do *o.*

Dyftong *iê* czytamy zaczynając od *i* i płynnie przechodząc do *e*.

Dyftong *ê* czytamy zaczynając od *y* i płynnie przechodząc do *e*.

Pozostałe litery alfabetu podlaskiego czytamy jak odpowiednie litery w alfabecie polskim.

W tekście opowieści o Małym Księciu oraz w słowniczku zaznaczyliśmy akcent wyrazowy we wszystkich słowach dwusylabowych i dłuższych. Akcent zaznaczono pochyloną w prawo kreską nad akcentowaną samogłoską: *á, ó, ú, ý, í, é*. Jeśli w słowie występuje dyftong (*ô, iê, ê*), wówczas akcentu specjalnie nie zaznaczamy, ponieważ w języku podlaskm dyftong jest zawsze akcentowany.

A

alé ž – tak; owszem

B

bezdoń – otchłań, przepaść
bezkrývdny – nieszkodliwy, niewinny
bez odkładu – niezwłocznie, od razu
błahodátny – błogosławiony; dobroczynny
bróntati – 1. plątać, motać, wikłać; 2. pałętać się, wałęsać się

Č

čorníło – atrament
čudiêsny – 1. cudowny, magiczny, nadprzyrodzony; 2. cudowny, cudny, uroczy, piękny
čuť ne – niemal, prawie, o mało

D

diêjny – czynny, działający
divovátisie – dziwić się, zdumiewać się
divovídny – cudaczny, dziwaczny, przedziwny, fantastyczny
dohadátisie – domyślić się
dohána – wyrzut, przygana
dókaz – dowód, potwierdzenie
dopikáti – dopiekać, dokuczać
dosliêdnik – badacz
dovóditisie – zdarzać się, wypadać
drubnícia – drobiazg, drobnostka
družók – druh, przyjaciel
dúmati – myśleć
dúmka – myśl
durnícia – głupstwo, błahostka
durýti hołovú – zawracać głowę
dýmnik – komin

F

fókus – sztuczka

G

gazník – lampa naftowa

H

hólub (*liczba mnoga:* **hołubý**) – gołąb
hónor – honor; duma
hóre – nieszczęście, bieda, zmartwienie
horód – ogród
hostína – biesiada, uczta
hordítisie – 1. odczuwać dumę, być dumnym; 2. pysznić się
hôrdosť – 1. duma; 2. pycha, buta

hôrdy – 1. dumny; 2. pyszny, butny
húlkati – zerkać
hurmá – kupa, tłum, mrowie

CH

chitáti hołovóju – kiwać głową
chítryk – wybieg, wykręt, sztuczka
chodók – przechodzień
choť – chociaż
chrábrosť – męstwo, odwaga
chrušč (*liczba mnoga:* **chruščê**) – chrząszcz, chrabąszcz
chútki pójizd – pociąg pośpieszny
chvatáti – 1. wystarczać; 2. chwytać, łapać

J

Jupíter – Jowisz (*planeta*)

K

karandáš – ołówek
Kitáj – Chiny
kłopôtno – troskliwie, pieczołowicie
kolúch (*liczba mnoga:* **koluchí**) – kolec
kołódeć – studnia
korabél – okręt, statek
korč (*liczba mnoga:* **korčê**) – krzak, krzew
kovknúti – połknąć, przełknąć
kóvorot – kołowrót
kôtnik – kostka (*nogi*)
krájom óka – kątem oka
krasá – piękno
krasotá – piękno
kréhki – kruchy

krómi – oprócz
kruhóm – dokoła, wkoło
krývda – 1. krzywda, niesprawiedliwość; 2. żal, uraza

L

laklívy – lękliwy, płochliwy
lichtár (*liczba mnoga:* **lichtarê**) – latarnia
linohúz – leń, próżniak
lubovátisie – 1. zachwycać się; rozkoszować się; napawać się; 2. wielbić

M

masták – artysta; malarz
miêstie (*liczba mnoga:* **mistiá**) – miejsce
motýłka (*liczba mnoga:* **motyłkí**) – motyl
móvčki – w milczeniu
mreć (*liczba mnoga:* **merciê**) – nieboszczyk, zmarły
mrójiti – marzyć
musóvo – (koniecznie) trzeba

N

nadojiêsti – znudzić się, uprzykrzyć się, obrzydnąć
nahnóm – (*o piciu z dużego naczynia*) przechylając naczynie ku sobie
najpéruč – najpierw
namórdnik – kaganiec
nápuk – pąk
natoláti smáhu – gasić pragnienie
na sámum diêli – w rzeczywistości, w samej rzeczy
navhád – na chybił trafił
navproščkí – 1. na przełaj; 2. prosto z mostu, bezpośrednio, wprost

navsé – na zawsze
navzdohôn – w ślad (*za kimś, czymś*)
nažál – niestety; szkoda
nebezpéka – niebezpieczeństwo
nepodátlivy – oporny, niepodatny
nepósłuch – nieposłuszeństwo
nevžé – czyżby
nezvorôtny – nieodwracalny
nikóli – nigdy
nutró – 1. wnętrze; 2. wnętrzności

O

obiščánie – obietnica
obiščáti – obiecać
obohovláti – ubóstwiać
obołônka – powłoka, osłona
oddycháti – odpoczywać
oddýchatisie – złapać oddech; odpocząć
óddyška – wytchnienie; odpoczynek
óde – tu, tutaj
odéža – ubranie
odkáznosť – odpowiedzialność
odviêdki – odwiedziny
ostrovók – wysepka
ošeléšany – oszołomiony, otumaniony

P

pámołodok – pęd, odrośl
párustok – pęd, odrośl; źdźbło
pelôstka (*liczba mnoga:* **pelustkí**) – płatek (*kwiatu*)
perelakátisie – przestraszyć się, przelęknąć się
perelôtny ptaškí – ptaki wędrowne

perevarýti – przetrawić
piró (*liczba mnoga:* **piêra**) – pióro
piškóm – piechotą, pieszo
pláskati (v dołóni) – klaskać (w dłonie)
póbuč – obok, z boku
počutié – uczucie, odczucie
pódług – 1. według; zgodnie z; 2. w porównaniu z
podóba – podobieństwo
podorôže – podróż
podorôžničati – podróżować
podružýti – zaprzyjaźnić się
póduv – podmuch
póhołos – pogłos, echo
pohovorýti od dušê – porozmawiać szczerze, otworzyć duszę, zwierzyć się
pochitáti hołovóju – potrząsnąć głową; pokręcić głową
poká – 1. dopóki; 2. na razie, tym czasem, póki co
pokłônnik – wielbiciel
pokôlko – ponieważ, jako że
pólus – biegun
poláditi – naprawić, zreperować
pomíłovati – okazać łaskę
poniáti – zrozumieć, pojąć
poniúchati – powąchać
ponuknúti – ponaglić, popędzić
poprátati – posprzątać
poviêsmo – pasmo (*przędzy, włosów, itp.*)
poziachánie – ziewanie
poziacháti – ziewać
požđáti – poczekać
pôddany – poddany
prakôveć – pierścionek, obrączka

právopis – pisownia, ortografia
preč – całkiem, zupełnie, w pełni
pročnútisie – zbudzić się, ocknąć się
profésija – zawód, profesja
prohúłka – spacer, przechadzka
promeníti – promieniować
proponóva – propozycja; oferta
prostúdžany – przeziębiony
prybôr (*liczba mnoga:* **prybóry**) – przyrząd, narzędzie
pryčyniáti – powodować, sprawiać, wyrządzać
pryhadáti – przypomnieć
prychorôšuvatisie – upiększać się, przystrajać się
prykáz – rozkaz
prykázuvati – rozkazywać
prykínutisie – udać; odegrać komedię
pryns – książę
prynížiti – poniżyć, upokorzyć
prýstup reumatýzmu – atak reumatyzmu
prysútnosť – obecność
pudkázka – podpowiedź
pudlík – obliczenie, porachowanie
pudmán – oszustwo, kłamstwo, nieprawda
pýšny – 1. wspaniały, wyborny, (prze)świetny, (prze)pyszny; 2. wystawny, okazały, zbytkowny, (prze)bogaty

R

ranié – poranek, poranna pora
réďka – rzodkiewka
rózdumy – rozmyślania
rozkôškany – potargany, rozczochrany
rozporadžátisie – zarządzać; rozporządzać
rozsúdok – namysł, zastanowienie; rozwaga

rozvitátisie – pożegnać się
rozvorúšany – wzruszony
rôst – wzrost
rôstka (*liczba mnoga:* **rustkí**) – kiełek
ruzdvjaný – bożonarodzeniowy, związany z Bożym Narodzeniem
rypiêti – skrzypieć
ryplívy – skrzypiący
ryšáti – 1. rozwiązywać; 2. wykańczać; uśmiercać

S

sáme – 1. akurat, właśnie; 2. dopiero co, teraz, w tej chwili; 3. samo
samolúb – 1. samolub, egoista; 2. człowiek próżny
samolúbnosť – 1. samolubstwo, egoizm; 2. samouwielbienie, próżność
sáža – sadza
se – jeśli, jeżeli
schôd – zebranie; zgromadzenie
sidlíba – siedlisko, siedziba; domostwo
siêty – 1. ten; 2. ci; te
skruzniák – przeciąg
slozá (*liczba mnoga:* **slózy**) – łza
sławolúb – człowiek próżny, człowiek pożądający uwielbienia innych
smáha – pragnienie
sołóny – słony
sóvesť – sumienie
sperša – najpierw, z początku
spryjátlivy – sprzyjający
stiskáti plečýma – wzruszać ramionami
stłumíti – stłoczyć, ścisnąć

stomítisie – zmęczyć się, utrudzić się
stôlčyk – stołek, taborecik, zydel
strêłočnik – dróżnik
sumniêv – wątpliwość
superéčlivy – niekonsekwentny, pełen sprzeczności

Š

šanôblivo – z szacunkiem
šelestuný – dzwoneczki (*element uprzęży końskiej*)
sidlíba – siedziba
špárki – prędki, szybki, chyży, rączy
šykováti(sie) – przygotowywać (się)

T

tołk – 1. sens; 2. pożytek, korzyść
tołkóvy – rozsądny, rozumny, sensowny
tovčýsie – tłoczyć się, cisnąć się
trébovati – wymagać, żądać
tryvóžyti – niepokoić, trwożyć
tužýti – tęsknić
tvôr – twór; dzieło
tyhr – tygrys

U

ujáva – wyobrażenie
ujavíti – wyobrazić
ułáda (vłáda) – władza
upéruč (vpéruč) – 1. najpierw, początkowo; 2. przedtem; wcześniej
úroveń – poziom
usé (vse) – zawsze; ciągle
usiorômno (vsiorômno) – wszystko jedno

ustryčáti (vstryčáti) – spotykać
ustydátisie (vstydátisie) – wstydzić się
útły – wątły, słaby, mizerny
už (*liczba mnoga:* **užê**) – wąż
užé (vže) – już

V

véličny – okazały, pokaźny; olbrzymi
veróvka – sznur
vid – widok
viête (*forma grzecznościowa zaimka* **vy**) – Pan; Pani; Państwo; wy
viêtno – grzecznie, uprzejmie
vinohrádnik – winnica
vjaź – więź
vołodár – władca
vołódati – władać
vynachôdstvo – wynalazek
výšmyhnuti – wymknąć się, wyśliznąć, czmychnąć

Z

zamiłóvanosť – zachwyt; podziw
zamorýhati – zamrugać
zanúrytisie – pogrążyć się
zaperéčyti – zaprzeczyć
zaplúščyti óčy – zamknąć oczy
zastáviti – zmusić
zástuvati – zasłaniać, przesłaniać, zakrywać, zacieniać
zatužýti – zatęsknić
zbentéžany – zmieszany, speszony, stremowany
zbítisie z pantałýku – stropić się, stracić pewność siebie
zdéržanosť – opanowanie; wstrzemięźliwość

zderžáti obiščánie – dotrzymać obietnicy
z hórom popołám – z trudem
ziáchnuti – błysnąć, mignąć
zjáva – 1. zjawa, widmo; 2. zjawisko
zlakátisie – przestraszyć się, zlęknąć się
zmerkálne nébo – niebo o zmierzchu
znachôdka – znalezisko; odkrycie
zneochvóčany – zniechęcony
zôrka – gwiazda
z péršoho póhladu – na pierwszy rzut oka
zraniá – o poranku, rano
zumiêtisie – zmieszać się, stropić się, speszyć się
zusiêm – całkiem, zupełnie, w pełni

Ž

ždáti – czekać
žertva – ofiara
žúdko – potwornie, straszliwie
žurbá – smutek
žýtel – mieszkaniec
žytié (žýcie) – życie
žytłó – domostwo; siedlisko; mieszkanie; dach nad głową

Ja dúmaju, što Małý Prync výkorystav perelôtny ptaškí, kob utečy zo svojóji planéty. Péred tym, jak jijiê pokínuti, vôn staránno jijiê poprátav. Vôn kłopôtno počýstiv dva diêjny vulkány. U johó bylí dva diêjny vulkány. Na jich vélmi vyhôdno zránia pudohryváti snedánie. U johó byv tóže odín zhásły vulkán. Ále, jak vôn kazáv, čohó na siêtum sviêti ne byváje! Tomú vôn počýstiv i siêty zhásły vulkán. Kolí vulkány dóbre počýščany, voný horát tícho i rômno, bez výbuchuv. Výbuchi vulkánuv podôbny do tohó, kolí zahorýtsie sáža v dýmnikovi. Zrozumiêło, my, lúde na Zemliê, zamałýje, kob čýstiti nášy vulkány. Jakráz tomú voný pryčyniájut nam tôlko kłópotu.